

Eskola. tsto 176/13.10.1987

Tuula Heikkurinen-Montell

MAAKAASUPUTKEN KESÄN 1985 KENTTÄTYÖT

KUNNAT: VANTAA, TAMPERE, YLÖJÄRVI, KERAVA, JANAKKALA,
KALVOLA, VALKEAKOSKI (ent. Sääksmäki), PÖYTYÄ

Sisällysluettelo	1
Johdanto	2-3
Kohdehakemisto	4
Löytöhakemisto	5
Muinaisjäännösten selostukset numerojärjestyksessä	6-25
Negatiiviluettelo	26-28
Dialuettelo	29-32
Karttaluettelo	33
Kartat	34-62
Valokuvat	63-72

JOHDANTO

Kenttätöykautena 1985 suoritettiin Neste Oy:n toimeksiannosta ja kustantamana maakaasuputken eri linjoilla tarkastuksia, inventointia ja valvontatyötä.

Kenttätöitä jakaantuivat kolmeen ryhmään: I) runkoputken jatkamisesta Helsingin ja Tampereen seudulle aiheutuneet inventoinnit ja koekaivaukset ja runkoputken paikallishaarojen inventoinnit (kohteet 1-10) II) maakaasun runkoputken rakennustyön valvonta Rapolan muinaismuistoalueella (kohde 11) III) Riihimäki-Uusikaupunki maakaasun uuden runkoputkilinjan maastoinventointi (kohde 12).

Kenttätöiden kokonaiskustannukset jälkitöineen olivat noin 88 000 mk. Maastoinventoinneilla, tarkastuksilla ja koekaivauksilla pyrittiin selvittämään maakaasuputken rakentamisesta aiheutuvat haitat linjoilla tai niiden läheisyydessä oleville kiinteille muinaisjäänöksille sekä mahdollisten arkeologisten jatkotutkimusten tarve. Lisäksi linjoilta etsittiin ennestään tuntemattomia kiinteitä muinaisjäänöksiä.

Maakaasuputken **Helsingin linja** sivuaa kiinteitä muinaisjäänöksiä neljässä eri kohteessa: Vantaan Hakunilassa Keravanjoen varressa 3 kivikautista asuinpaikkaa ja Vantaan Myyrmäessä urheilupuiston vieressä yhtä kivikautista asuinpaikkaa. Kohteet 1-4 sivut 6-12. Jatkotutkimusten tarve: Museovirasto valvoo maastossa Keravanjoen varressa tapahtuvan maakaasuputken rakentamisen.

Maakaasuputken **Tampereen linja** sivuaa kiinteitä muinaisjäänöksiä 3 kohteessa: Tampereen Taatalassa Harkontie 2 sijaitsevaa röykkiöaluetta, Tampereen Villilän Tapparamäen "kuningashautaa" ja Ylöjärven Niemenpään kivikautista asuinpaikkaa. Kohteet 5-7 sivut 13-17. Jatkotutkimusten tarve: koekaivaus Ylöjärven Niemenpäässä 19. - 23.9.1985.

Maakaasun **runkoputken paikallishaaroilta** tunnetaan irtainten muinais-esineiden löytöpaikkoja ja kiinteään muinaisjäänökseen viittaavia merkkejä Keravan, Janakkalan ja Kalvolan alueilta. Kohteet 8-10 sivut 18-21.

Maakaasun **runkoputken rakennustyön** valvontaa Sääksmäen Rapolan muinaismuistoalueella suoritettiin ajanjaksolla 29.7.- 18.9.1985. Kohde 11 s:t 22-24.

Uuden runkoputkilinjan Riihimäki-Uusikaupunki arkistoinventointi suoritettiin huhti- ja kesäkuussa 1985. Siinä selvitettiin maastotarkastuskohteet. Neste Oy:n eri linjausvaihtoehdoista valitsemalta kaasuputkilinjalta ei ennestään tunnettu yhtään kiinteää muinaisjäännöstä. Maastoinventoinnissa, joka suoritettiin ajanjaksolla 4.- 5.7., 26.7., 1.- 22.10.1985 löydettiin yksi uusi kiinteä muinaisjäännös: kivikautinen asuinpaikka Pöytyältä. Kohde 12 sivu 25. Jatkotutkimuksen tarve: Mikäli Neste aikoo toteuttaa Riihimäki-Uusikaupunki maakaasuputkilinjan suunnitteleamalla tavalla, on ko. alueella suoritettava arkeologisia kaivaustutkimuksia ennen rakennustöiden alkua.

Työssä on käytetty peruskartan 1:20 000 lehtijakoa. Kohteet on lisäksi merkitty 1:10 000 kartoille, joista käy ilmi kaasuputken linjaus, paitsi Kalvolan Iittalasta on tämä kartta 1:2000. Rapolan muinaismuistoalueesta on lisäksi yksityiskohtakarttoja 1:2000 ja Tampereen ja Helsingin linjoilta on suojelukohteista kartat 1:500.

Helsingissä huhtikuun 25 päivänä 1987

Tuula Heikkurinen-Montell

KOHDEHAKEMISTO

kohteen nro	kunta	kylä	paikka	paikan määrittäminen
1	Vantaa	Hakkila	Satomäki	kivikaut. as. p.
2	Vantaa	Hakkila	Sandåker	kivikaut. as. p.
3	Vantaa	Tikkurila	Metsäntutkimuslaitos	kivikaut. as. p.
4	Vantaa	Myyrmäki	Raappavuoren urheiluk.	kivikaut. as. p.
5	Tampere	Taatala	Harkontie 2	kiviröykkiöitä
6	Tampere	Villilä	Tapparamäki	kiviröykkiö
7	Ylöjärvi	kk	Niemenpää	kivikaut. as. p.?.
8	Kerava	Ali-Kerava	Porosilta	kvartsien lp.
9	Janakkala	Harviala	Alikartano Haulionmäki	rautakaut. esineiden lp.
10	Kalvola	Iittala	Lasitehdas	kiviröykkiö
11	Valkeakoski (ent. Sääksmäki)	Rapola	Rapola	rautakaut. linna- vuori + as. p. + kalmistot
12	Pöytyä	Jalkala	Ylijoki	kivikaut. as. p.

LÖYTÖHAKEMISTO

KM 22809:1-2	tasataltta, kvartsi-iskos	ks. KOHDE 7
KM 23028:1-2	saviastianpaloja, kvartsi-iskos	ks. KOHDE 11
KM 23029:1-3	saviastianpaloja, kvartsiesine, kvartsi-iskoksia	ks. KOHDE 11
KM 23030:1-2	saviastianpaloja	ks. KOHDE 11
KM 23031:1-5	saviastianpaloja, palanutta savea, piiesine?, kvartsi-iskos	ks. KOHDE 11
KM 23032:1-5	kvartsi-esine, kvartsi-iskoksia, alkeellinen kirves/taltta, kivilaji- iskoksia, palanutta luuta	ks. KOHDE 12
KM 23033	kvartsi-iskoksia	ks. KOHDE 8
KM 23034:1-3	saviastianpala, kvartsikaavin, kvartsi-iskoksia	ks. KOHDE 2
KM 23035:1-2	kvartsi- ja kvartsiitti-iskoksia	ks. KOHDE 3
KM 23036:1-2	kvartsi- ja kvartsiitti-iskoksia	ks. KOHDE 1

KOHDE 1

peruskartta 1:20 000

2043 04 VANTAA

x = 6687 86

y = 559 20

z = noin 22.5 (kesän 1985 löytökohtan
koordinaatit)

Kunta: Vantaa

Kylä: Hakkila, Satomäen kaupunginosa

Löytöpaikka: Satomäki

- kivikautinen asuinpaikka, luokka II

Maanomistaja: Bernt Weck, os. Kornvägen 9, 01370 Vanda

Tila: RN:o 1:153 Gammelkulla

Inventoinnissa talteen saadut löydöt: KM 23036:1-2 kvartsi- ja kvartsiitti iskoksia

Aikaisemmat löydöt: KM 20130:1-8, 20229:1-3, 20734:1-8

Tark. A-L. Hirviluoto 1986

Vantaan kiinteät esihistorialliset muinaisjäännökset
C14:1981 s. 62 kohde 52

Iskokset ovat Vantaan Hakkilan Satomäen kaupunginosassa sijaitsevalta hyvin laaja-alaiselta Satomäen kivikautiselta asuinpaikalta (kts. Vantaan kiinteät esihistorialliset muinaisjäännökset kartta s. 63). Anne Vikkula ja Tuula Heikkurinen-Montell ottivat löydöt talteen inventoidessaan maakaasuputkilinjaa. Löytöpaikka sijaitsee Gammelkullan tilan (RN:o 1:153 om. Bernt Weck) alueella, tilan päärakennuksesta noin 100 m itään olevalla pellolla, joka viettää Keravanjokeen. Maaperä alueella on saven sekaista hiekkaa. Maakaasuputken linjaus kulkee löytöalueen ja Keravan joen välissä noin 25 m päässä löytöpaikasta. Tällä kohdalla ei ollut havaittavissa merkkejä muinaisjäännöksestä. Maaperä on vetistä savea. Museoviraston ja Maa ja Vesi Oy:n välisissä neuvotteluissa sovittiin (museoviraston kirje 26.6.1985/2950) rakentamiseen liittyvät työalueen rajat ja aputeiden kohdat siten, ettei muinaisjäännösalueelle koidu mitään haittaa maakaasuputken rakentamisesta. Lisäksi museovirasto valvoo rakentamisvaihetta maastossa.

Valokuvat: neg. 65810, kuva 7 s. 64

Diat: 11004

Kartat: peruskartta 1:20 000 s. 34

1:10 000 s. 35

1:500 s. 36

Lisäyksiä: Maakaasuputki rakennettiin alueelle kevään 1986 aikana.

KOHDE 2

peruskartta 1:20 000

2043 04 VANTAA

x = 6 687 67

y = 559 07

z = noin 20 (kesän 1985 löytö-
kohdan koordinaatit)

Kunta: Vantaa

Kylä: Hakkila

Löytöpaikka: Sandåker

- kivikautinen asuinpaikka, luokka II

Maanomistajat: Bernt Weck, os. Kornvägen 9, 01370 Vanda, Vantaan
kaupunki, Suomen Valtio

Tilat: RN:o 1:149 Gammelkulla I, RN:ot 1:6

" 1:57

" 1:63

" 1:68

Inventoinnissa talteen saadut löydöt: KM 23034:1-3 saviastian pala,
kvartsikaavin ja kvartsi-iskoksia

Aikaisemmat löydöt: KM 9678, 19397:1-4, 15763:1-4, 19397:1-4, 19992:
2890-2894, 20130:9-12

V. Lehtosalon invent. kert. 1962, kohde 4

Vantaan kiinteät esihistorialliset muinaisjäännökset
C14:1981 s. 62 kohde 10

Löydöt ovat Vantaan Hakkilan Sandåkerin laajalta kivikautiselta asuinpaikalta, ns. Jokiniemen alueelta (kts. Vantaan kiinteät esihistorialliset muinaisjäännökset kartta s. 63). Anne Vikkula ja Tuula Heikkuri-Montell ovat ottaneet ne talteen maakaasuputken inventoinnin yhteydessä. Löytökohta on Kuriiritien pohjoispuolella oleva Keravanjoelle laskeva peltorinne. Maaperä oli mullan sekaista hiekkaa. Maakaasuputken linjaus kulkee noin 20 m päässä löytöalueen itäpuolella, Keravanjoen ja löytöpaikan välisellä alueella. Maakaasuputken linjalle, löytöalueen kohdalle kaivettiin 2 koekuoppaa. Niissä ei ollut havaittavissa merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä, maa oli savea. Kaksi koekuoppaa kaivettiin myös 3 m länteen linjasta, niissäkään ei ollut havaittavissa merkkejä kulttuurikerroksesta, maa oli saven ja hiekan sekaista.

Museoviraston ja Maa ja Vesi Oy:n välisissä neuvotteluissa sovittiin (museoviraston kirje 26.6.1985/2950) rakentamiseen liittyvät työalueen rajat ja aputeiden kohdat siten, ettei muinaisjäännösalueelle koidu mitään haittaa maakaasuputken rakentamisesta. Lisäksi museovirasto valvoo rakentamisvaihetta maastossa.

Valokuvat: neg. 65815, kuva 8 s. 64

Diat: 11005

Kartat: peruskartta 1:20 000 s. 34

1:10 000 s. 35

1: 500 s. 36

Lisäyksiä: Maakaasuputki rakennettiin alueelle kevään 1986 aikana.

KOHDE 3

peruskartta 1:20 000

2043 04 VANTAA

x = 6 687 37

y = 558 83

z = noin 20 (kesän 1985 löytö-
kohdan koordinaatit)

Kunta: Vantaa

Kylä: Tikkurila

Löytöpaikka: metsäntutkimuslaitos (ent. Tikkurilan maatalouden tutkimus-
keskus)

- kivikautinen asuinpaikka, luokka II

Maanomistaja: Suomen valtio

Tila: RN:o 6:105, 6:25, 7:41

Inventoinnissa talteen saadut löydöt: KM 23035:1-2 kvartsi- ja kvart-
siitti-iskoksia

Aikaisemmat löydöt: KM 17448, 17628, 19714, 20129, 20114, 20129, 20227,
20736, 21043

Tark. A-L. Hirviluoto 1976

Vantaan kiinteät esihistorialliset muinaisjäännökset
C14:1981 s. 62 kohde 53

Iskokset ovat Vantaan Hakkilassa sijaitsevan metsäntutkimuslaitoksen (ent. Tikkurilan maatalouden tutkimuskeskus) alueella sijaitsevalta laaja-alaiselta kivikautiselta asuinpaikalta, ns. Jokiniemen alueelta (kts. Vantaan kiinteät esihistorialliset muinaisjäännökset kartta s. 63). Anna-Liisa Hirviluoto ja Tuula Heikkurinen-Montell ottivat löydöt talteen maakaasuputken inventoinnin yhteydessä. Löytöpaikka on asuinpaikka-alueen etelä-lounaisosassa, Keravan joen länsipuolella, metsäntutkimuslaitoksesta noin 200 m koilliseen. Alueelle kaivettiin kaikkiaan 7 pientä koekuoppaa. Mullan alta tuli näkyviin hiekkaa joissakin savea, mutta mitään kiinteään muinaisjäännökseen viittaavaa ei voitu havaita. Koekuoppien pohjois- ja koillispuolelle oli kaivettu viemäri, sen irtomaakasoissa oli kvartsi-iskoksia näkyvissä. Maakaasuputken rakentamista varten tarvittava aputie rakennetaan löytöpaikasta noin 50 m länsilounaaseen ja kaasuputki noin 100 m kaakkoon, joten niiden rakentami-

sesta ei ole varaa muinaisjäännökselle (museoviraston kirje 16.6.1985/2950). Museovirasto valvoo rakentamisvaihetta maastossa.

Valokuvat: neg. 65811 ja 13, kuvat 5-6 s. 64

Diat: 11006-07

Kartat: peruskartta 1:20 000 s. 34

1:10 000 s. 35

1:500 s. 37

Lisäyksiä: Maakaasuputki rakennettiin alueelle kevään 1986 aikana.

KOHDE 4

peruskartta 1:20 000

2043 01

x = 6684 06

y = 546 76

z = 34-36

Kunta: Vantaa

Kylä: Myyrmäki

Löytöpaikka: Raappavuoren urheilukenttä (Myyrmäki urheilupuisto)

- kivikautinen asuinpaikka, luokka III

Maanomistaja: Vantaan kaupunki

Tila: Urheilukenttäalue

Inventoinnissa talteen saadut löydöt: yksi kvartsi-iskos, heitetty
pois

Aikaisemmat löydöt: KM 19432:1-64, KM 19473:1-2

Tark. A-L. Hirviluoto 1974

Kaiv. K. Anttila 1974, kaiv. kert. top. ark.

Vantaan kiinteät esihistorialliset muinaisjäännökset
C14:1981 s. 30 kohde 39

Vantaan Myyrmäkeen Raappavuorentien urheilukentän kohdalle, Raappavuorentien länsipuolella olevan kevyen liikenteen kaistan ja urheilukentän väliseen metsikköön kaivettiin 6 koekuoppaa kiinteään muinaisjäännöksen toteamiseksi. Läntisimmästä koekuopasta, joka sijaitsi noin 20 m päässä urheilukentästä itään löytyi ruskeaksi värjäytynyttä maata, mahdollisesti kulttuurimaata, ja yksi kvartsi-iskos. Alue on kuitenkin niin pahoin urheilukentän rakentamisen yhteydessä sotkettu, ettei mitään yhtenäistä muinaisjäännöstä alueella voi enää olla. Kaasuputki kulkee löytöalueen itäpuolella, noin 20 m päässä. Se rakennetaan kevyen liikenteen väylän rakenteeseen, joten se ei uhkaa alueella mahdollisesti vielä jäljellä olevaa kiinteää muinaisjäännöstä.

Valokuvat: neg. 65816, kuva 1 s. 63

Diat: 11008

Kartat: peruskartta 1:20 000 s. 38

1:10 000 s. 39

Lisäyksiä:

KOHDE 5

peruskartta 1:20 000
2123 08 NAISTENMATKA
x = 6 818 16
y = 2488 20
z = 90

Kunta: Tampere
Kylä: Taatalan kaupunginosa
Löytöpaikka: Harkontie 2
- kiviröykkiöitä, luokka II

Maanomistaja: Tampereen kaupunki
Tila: kortteli 5314
Inventoinnissa talteen saadut löydöt
Aikaisemmat löydöt: Pirkanmaan esihistorialliset kohteet B121 1983
s. 39 kohde 11

Kiviröykkiöt sijaitsevat Harkontien ja Lempääläntien välissä olevalla pienellä puistoalueella, sen eteläosassa. Alueella on ainakin 4 epämääräistä, hyvin erikokoisista kivistä kasattua röykkiötä, joiden esihistoriallisuus on epävarma. Kaasuputki kulkee puiston länsilaidassa, Lempääläntien varressa. Neste Oy:n ja museoviraston välisissä neuvotteluissa (museoviraston kirje 2873/7.6.1985) siirrettiin rakentamiskäytännössä tarvittavan työskentelyalueen rajaa 2 m Lempääläntielle päin. Näin ei muinaisjäännössuojelualueelle aiheudu mitään vaaraa rakennustyön yhteydessä.

Valokuvat: neg. 65820, kuva 9 s.

Diat: 11011

Kartat: peruskartta 1:20 000
1:10 000
1:500

Lisäyksiä:

KOHDE 6 peruskartta 1:20 000
 2123 09 TAMPERE
 x = 6821 14
 y = 2480 32
 z = 110

Kunta: Tampere
 Kylä: Villilän kaupunginosa
 Löytöpaikka: Tapparamäki
 - ajaltaan epämääräinen kiviraunio

Maanomistaja: Eero Taimi
 Tila: Tapparamäki RN:o 1:198 (lohkottu Ylä-Villilän tilasta RN:o 1:199)
 Inventoinnissa talteen saadut löydöt: -
 Aikaisemmat löydöt: Tark. Äyräpää 1922
     Inv. Erä-Esko 1949, kohde n:o 16
     Tark. Sarasmo 1961
     Inv. Rätty 1971-1972
     Pirkanmaan esihistorialliset kohteet B121 1983
     s. 39, kohde 2

Tapparamäen kiviröykkiö, "kuningashauta" sijaitsee Villilän kaupungin-
 osassa, vanhan Tampere-Nokia tien pohjoispuolella, noin 25 m päässä
 tiestä. Röykkiö on suuri, 21 x 16 x 4 m, suurista kivistä kasattu
 todennäköisesti luontainen kivikasa. Siihen liittyy runsaasti tari-
 noita. Paikalla kasvaa tiheää kuusimetsää. Maakaasuputki rakennetaan
 Nokiantien pohjoisreunaan, siihen tulevan kevyen liikenteenväylän
 rakenteeseen. Näin ollen se ei aiheuta vahinkoa suojelukohteelle (mu-
 seoviraston kirje 2873/7.6.1985).

Valokuvat: kuvat 1-3, sivut 71-72

Diat: -

Kartat: peruskartta 1:20 000 s. 43
         1:10 000 s. 44
         1:500 s. 45

KOHDE 7 peruskartta 1:20 000
 2123 06 YLÖJÄRVI
 x = 6827 30-6827 33
 y = 2474 64-2474 71
 z = noin 148

Kunta: Ylöjärvi

Kylä: Ylöjärvi

Tila: Niemenpää RN:o 5:113 om. Mauri Niemenpää, os. Hopeatie, 33470 YLÖJÄRVI

Räpsälä RN:o 5:113 om. Pentti Vuorinen, os. Hopeatie, 33470 YLÖJÄRVI

Löytöpaikka: Niemenpää ja Räpsälä

- kivikautinen asuinpaikka?

Inventoinnissa talteen saadut löydöt: KM 22809:1-2 tasataltta ja kvartsi-iskos

Aikaisemmat löydöt: KM 18498, Hämeen museossa 2 esinettä: 1496:2, toisella ei numeroa

P. Miettisen invent. kert. 1971 (luettelo kohde 14)

Tastaltan (22809:1) on Jenny Vuorinen löytänyt Ylöjärven kirkonkylästä Räpsälän tilan (RN:o 5:133, om. Pentti Vuorinen) alueelta, asuinrakennuksesta noin 10 m etelään. Löytäjän kertoman mukaan esine tuli noin puolen metrin syvyydestä viemäritöiden yhteydessä. Alue on viljapeltona, mullan alla oleva kerros on hienoa hiekkaa. Esineen löytöpaikasta noin 80 m länsilounaaseen tunnetaan entuudestaan merkkejä kivikautisesta asuinpaikasta (Niemenpään tilan alue RN:o 5:113). Tämän alueen läpi kulkee myös maakaasuputki. Maastoinventoinnin yhteydessä tarkastettiin kynnöksellä ollutta peltoaluetta. Linjalle ja lähiympäristöön kaivettiin joitakin koekuoppia. Yhdestä koekuopasta löydettiin kvartsi-iskos, mutta ei mitään merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä. Maaperä alueella oli hienoa hiekkaa. Löytöalue viettää loivasti etelälounaaseen, Jordanin-ojalle päin, muodostaen rantaterassin. Koska inventoinnin yhteydessä ei ollut mahdollisuutta alueen tarkempaan tutkimukseen, päätettiin alueella suorittaa koekaivaus ennen kaasuputken rakennustöiden alkua (kts. s. 16)

Valokuvat: neg. 65821 ja 24, kuvat 10-11 s. 66

Diat: 11012-13

Kartat: peruskartta 1:20 000 s. 46
 1:10 000 s. 47

Lisäyksiä:

Koekaivaus Ylöjärven Niemenpään tilan alueella 19.- 23.9.1985

Maakaasulinja kulkee Niemenpään tilan (RN:o 5:113) alueeseen kuuluvan pellon, joka rajoittuu idässä Räpsälän tilaan (RN:o 5:133) ja pohjoisessa Hopeatiehen, itäosassa. Peltoalue laskee loivasti etelälounaaseen.

Koekaivaus aloitettiin kuorimalla peltomulta putkilinjan + työalueet levyiseltä alueelta. Multakerros oli noin 25 cm:n paksuinen. Peltomulta tarkastettiin kuorimisen yhteydessä lapioin. Peltomullan alta paljastui hieno hiekkakerros. Sitä kaivettiin lapiolla ohuesti viistäen.

Kaivausalueen eteläosasta, putken keskilinjasta noin 3 m länteen paljastui 30 cm syvyydestä 30 cm halkaisijaltaan oleva kiveys, jossa oli nokea ja jokunen palanut kivi. Kiveyksessä tai sen ympäristössä ei ollut havaittavissa mitään esihist. muinaisjäännökseen viittaavaa. Kiveys kaivettiin pois.

Toinen saman tyyppinen kiveys paljastui edellisestä 23.3 m pohjoiseen, putken keskilinjasta noin 3 m länteen. Se oli halkaisijaltaan noin 50 cm x 30 cm. Kivien välissä ja ympärillä oli näkyvissä nokea. Se oli jonkinlainen kivikuoppa, syvyyttä sillä oli 30 cm.

Kaivausalueen pohjoisosasta, edellisestä kiveyksestä noin 25 m pohjoiseen paljastui 3,05 x 1,05 m suuruinen kaakkoluode suuntainen "läikkä", jonka toisessa päässä oli kiveystä. Kivet olivat palaneita ja niiden välissä näkyi nokea. Syvemmälle kaivettaessa noen määrä lisääntyi ja esille tuli hiiltyneitä puunpalasia ja joukossa oli nuoren näköisiä puunkappaleitakin. Läikkä kaivettiin kokonaisuudessaan pois, siinä oli kaksi kivikerrosta ja se oli kaikkiaan noin 30 cm syvyinen.

Esihistorialliseen muinaisjäännökseen viittaavia merkkejä ei siis alueelta voinut todeta. Edellä kuvatut rakenteet liittyvät todennäköisesti pellon raivaustöiden yhteydessä tehtyihin töihin. Isäntä Mauri Niemenpää kertoi, että alue oli tehty pelloksi joskus 1930-luvun lopulla, mutta että tässä yhteydessä saattoi selvästi havaita, että alue oli ollut peltona myös joskus aikaisemmin, koska sarkaojat olivat olleet selvästi näkyvissä. 1930-luvulla suoritetun raivaus-

työn yhteydessä oli peltoon tehty kivihautoja.

Valokuvat: 65825-26 kuvat 12-13 s. 66

Diat: 11014-15

Kartat: 1:500 s. 48

KOHDE 8

peruskartta 1:20 000

2043 08 KERAVA

x = 6697 64

y = 562 33

z = noin 37

Kunta: Kerava

Kaupunginosa: Ali-Kerava

Löytöpaikka: Porosilta

- kvartsien löytöpaikka

Maanomistajat: Ritva Pohjalainen, Erkki Toppinen, os. Kerava

Tila: Porosilta RN:o 8:171

Inventoinnissa talteen saadut löydöt: KM 23033

Aikaisemmat löydöt: KM 22350 kts. T. Heikkurinen-Montell, J. Saukkonen:

Maakaasuputken runkolinjan Kouvola-Hirvihaara-Kuusi-
järvi ja Hirvihaara-Kulju inventointikert. 1984 kohde 4

Aiemmin maakaasuputken linjaus kulki tällä kohdalla aivan vanhan Lahden tien penkassa, mutta sitä oli jouduttu siirtämään Lahden tien itäpuolelle, peltoalueelle, josta kesän 1984 inventoinnissa oli löydetty kvartsi-iskoksia (KM 22350). Pellolle kaivettiin kaasulinjan kohdalle kuusi koekuoppaa noin 0.5 m x 0.5 m:n suuruisia. Mitään kulttuurikerrokseen viittaavaa ei kuopissa voitu havaita. Maa oli saven ja hiekan sekaista. Pellon pinnalta linjauksen kohdalta poimittiin joitakin kvartseja (KM 23033).

Valokuvat: neg. 65809, kuva 2 s. 69

Diat: -

Kartat: peruskartta 1:20 000 s. 49

1:10 000 s. 50

Lisäyksiä:

KOHDE 9

peruskartta 1:20 000

2131 12 HARVILA

x = 6760 30, y = 531 87, z = n. 85

(KM 14418 keihäänkärki)

x = 6760 10, y = 531 93, z = 80

(KM 16634 hioin tai riipus)

x = 6760 36, y = 530 80, z = 80

(KM 16297 miekka)

Kunta: Janakkala (ent. Vanaja)

Kylä: Harviala ja Koljala

Löytöpaikka: Alikartano ja Haulionmäki

- rautakautisten esineiden löytöalue

Maanomistaja: Oy Rosenlew Ab ja Timo ja Leena Henttonen, os. 13330 Harviala

Tilat: Alikartano RN:o 1:180, Haulionmäki RN:o 17:2

Inventoinnissa talteen saadut löydöt: -

Aikaisemmat löydöt: KM 14418 keihäänkärki, KM 16634 hioin tai riipus

KM 16297 miekka (H. Salmo tarkastanut löytöpaikan)

Maakaasuputken Janakkalan alueen paikallishaaran maastoinventoinnin yhteydessä tarkastettiin Harvialan kylän alueelta esihistoriallisten löytöpaikkojen kohdat ympäristöineen. Haulionmäen tilan alueelta tunnetaan yksi ja sen välittömästä läheisyydestä toinen muinaisesine. Maakaasuputki kulkee löytöpaikkojen läheisyydessä, noin 70 m etelään tilan päärakennuksesta. Inventoinnin yhteydessä kaivettiin koekuoppia kaasuputkilinjan kohdalla ja sen pohjoispuolelle. Maaperä kaasulinjalla oli saven sekaista multaa, mutta muuttui hiekkaperäiseksi talolle päin, minne maa myös loivasti kohoaa. Pellon pinnasta talon läheltä löytyi pieni rautakautisen keramiikan pala, mutta ei mitään kiinteään muinaisjäännökseen viittaavaa (pala ei otettu talteen). Yhdessä koekuopassa, joka kaivettiin talon länsipuolelle noin 40 m päähän ja aivan Hämeenlinnaan johtavan tien viereen, oli havaittavissa, että hiekka olisi ollut hieman värjäytynyttä. Mitään muinaisjäännökseen viittaavaa ei kuitenkaan tällä alueella ollut havaittavissa maakaasuputkilinjan kohdalla. Hauliomäen alueesta noin 0.5 km länteen Alikartanon tilan alueelta Paimenaron pellosta tunnetaan myös muinaisesine (16297 miekka). Löytöpaikka sijaitsee Alikartanon alueesta noin 300 m

länsiluoteeseen. Paikka on savipitoista peltoa. Maakaasuputken linjaus kulkee löytökohdan läpi. Pelto nousee loivasti lounaaseen, missä maaperä muuttuu myös hieman hiekkaperäisemmäksi. Mitään kiinteään muinaisjäännökseen viittaavaa ei alueella voinut havaita. Joten tälläkään alueella ei ole mitään muinaistieteellistä estettä kaasuputken rakentamiselle.

Valokuvat: neg. 65817, kuva 3 s. 63

Diat: 11009

Kartat: peruskartta 1:20 000 s. 51

Kartta 1:10 000 (uusi linjaus) s. 52

Lisäyksiä: Linjausta on muutettu syksyllä 1985 Harvialan alueella (kartta s. 52), mutta linjausmuutokset eivät aiheuta antikvaarisia toimenpiteitä.

KOHDE 10

peruskartta 1:20 000

2132 01 KALVOLA

x = 6775 42

y = 507 18

z = n. 90

Kunta: Kalvola

Kylä: Iittala

Löytöpaikka: Iittalan lasitehdas

- röykkiöalue

Maanomistaja: A. Ahlström Oy Iittalan lasitehdas, os. 14500 Iittala

Tila: Mustikkamäki RN:o 2:39

Inventoinnissa talteen saadut löydöt: -

Aikaisemmat löydöt: H. Salmo Kalvolan kiinteät muinaisjäännökset 1943,
kohde 17

Anna-Liisa Hirviluoto kaiv. kert. 1963 top. ark.

Kalvola Iittala Lasitehdas (raunio nro 7)

KM 15863:1-5

Maakaasuputken Kalvolan alueen paikallishaara päättyy Iittalan lasitehtaalle, jonka asunto-alueelta tunnetaan rautakautinen röykkiökalmisto. Yksi kalmistoalueeseen kuuluvista röykkiöistä sijaitsee kaasulinjan välittömässä läheisyydessä (kartta s. 54). Röykkiö sijaitsee noin 80 m lasitehtaan luoteispuolella olevista varastorakennuksista lounaaseen ja Äimäjärvestä noin 100 m pohjoiseen olevalla katajia kasvavalla kivikkoisella mäellä. Maakaasuputken linjaus kulkee mäen koillispuolella noin 60 m päässä röykkiöstä. Maaperä linjausalueella oli sotkeutunutta savensekaista täytemaata, jossa ei voinut havaita mitään muinaisjäännöksen viittaavia merkkejä. Maakaasuputken rakentamisesta ei aiheudu vaaraa muinaisjäännökselle.

Valokuvat: neg. 65818, kuvat 4 s. 63

Diat: 11010

Kartat: peruskartta 1:20 000 s. 53

1:2000 (uusi linjaus) s. 54

Lisäyksiä: Linjausta muutettu maastotarkastuksen jälkeen urakoitisorjan toimesta n. 40 m itään ja siis vain 20 m päähän röykkiöstä. Neste Oy:n ilmoituksen mukaan muinaisjäännöstä ei ole rakennustöiden yhteydessä vahingoitettu.

KOHDE 11

peruskartta 1:20 000

2132 02 SÄÄKSMÄKI

x = 6788 00 - 6789 10

y = 503 08 - 502 15 (maakaasuputki-
linjan koordinaatit Rapolan
alueella)

Kunta: Valkeakoski (ent. Sääksmäki)

Kylä: Rapola

Löytöpaikka: Rapolan muinaismuistoalue

- rautakautinen linnavuori kalmistoineen ja asuinpaikkoineen

Maanomistaja: Maat yht. Kuuliala

Osoite: Rapola, 37700 Sääksmäki

Tila: RN:o 3:77 Timilä (=Rapolan kartano)

Maakaasuputken rakennustöiden valvonnassa talteen saadut löydöt:
KM 23028, 23030.

Maakaasuputken rakennustyöt Rapolan linnavuoren alueella kolmostien varressa aloitettiin 29.7.1985 ja ne päättyivät 18.9.1985. Etukäteen Neste Oy, Lemminkäinen Oy ja museovirasto olivat tehneet alueesta työselvityksen, jossa sovittiin linjan paikasta, työskentelyalueista ja siitä, että virasto valvoo maastossa rakennustyön (liitteet 1-2 2:t 58-59). Valvontatyön suorittivat Anna-Liisa Hirviluoto ja Tuula Heikkurinen-Montelli.

Kesällä 1984 museovirasto oli inventoinut maastossa Rapolan alueen. Tämän inventoinnin seurauksena linjaa muutettiin lähemmäksi kolmostien reunaa tienrakentamisen yhteydessä käsitellylle alueelle. Ylempänä linnan rinteessä se olisi kulkenut useiden kiinteiden muinaisjäännösten läpi (vert. Tuula Heikkurinen-Montellin ja Jyri Saukkosen maakaasun runkoputken invent. kert. 1984). Työ aloitettiin kolmostien länsipuolelta paalun 3500 kohdalla. Kolmostien itäpuolella samalla kohtaa on Rupakallion kalmisto. Tällä kohdin maaperä oli pintaturpeen alla sorapohjaista, paikoin kallio pisti esiin. Sorassa oli voimakkaita ruostealueita. Kallioiden päällä oli paikoin nokea ja hiiltä. Löytöinä saatiin muutamia tiilen kappaleita. Kolmostien alituskohdassa paalulta 3600 eteenpäin, Rupakallion kalmiston kohdalla oli hienoa hiekkaa ja lohkottuja kiven kappaleita. Ei kuitenkaan mitään kalmistoon viittaavaa. Paalun 3700 kohdalla, Rupakallion kalmiston pohjoispuo-

lolla, Barkholtin puutarhassa 30-50 cm:n paksun peltomullan alla oli paikoin punertavaa hiekkaa, paikoin tummaa kulttuurimaata. Sitä esiintyi 20-30 m pitkänä vyöhykkeenä ja se oli paksuudeltaan noin 20 cm. Kerroksessa oli jonkin verran palanutta savea, yksi lasitetun keramiikan kappale ja epämääräinen raudan kappale (löytöjä ei otettu talteen). Samalta alueelta putkikaivannon länsipuolelta, noin 10 m päässä siitä löytyi pellon pinnalta rautakautista keramiikkaa (KM 23028, x = 6788 11 y = 503 10, z = n. 90) (s. 60 kohta 1) (kuvat 18-19, dia 11019). Barkholtin puutarhan jälkeen paalulta 3800 eteenpäin oli jälleen kallioaluetta. Turpeen alla kalliolla oli pieniä kivenlohkareita, punertavaa maata ja nokimaata, suurehkoja hiilen kappaleita ja yksi pieni palaneen luun siru (heitetty pois). Muita löytöjä ei saatu. Alue puhdistettiin paikoin kiinteään kallioon asti.

Paalulta 3900 paalulle 4200 maakaasuputken kaivanto tehtiin vanhaan maantien ojaan. Maaperä vaihteli sorasta mutaan ja liejuun. Paalun 4000 jälkeen oli pintakerroksen alla sininen savikerros ja sen alla punaruskeaa ruostehiekkaa, kerrosten välissä oli hiilikerros. Maakerrokset jakuivat samanlaisina myös paalun 4200 jälkeen alkaneella peltoalueella. Kerrokset näkyivät hyvin selkeinä ja niistä saattoi päätellä ettei niitä oltu käsitelty kolmostien rakentamisen yhteydessä.

Paalun 4300 (4324) paikkeilta kaivannosta tuli noin metrin syvyydestä pinnasta 20-70 cm paksu ja 70-80 cm leveä risupunos. Risut olivat mänty- ja lehtipuita. Risut olivat eripaksuisia, ristikkäin aseteltuja (s. 60 kohta 2). (Diat 11025-26).

Risupunoksen jälkeen kaivannossa oli näkyvissä runsaasti puunpalasia sekä laudan? kappaleita. Niissä ei kuitenkaan voinut selvästi havaita ihmiskäden työstön jälkiä. Tältä kohdista putkikaivannon itäpuolella olevalta pellolta poimittiin saviastianpaloja, kvartsiesine ja -iskoksia (KM 23029).

Lähestyttäessä paalua 4400 maaperä alkoi muuttua soraksi, muuttuen taas paalun 4400 jälkeen saveksi, jossa oli näkyvissä vanhoja puunjuuria. Paalun 4500 paikkeilla maanpinnan topografia selvästi nousi ja muuttui soraksi. Paalun 4550 kohdalla maantien ojasta paljastui pintaturpeen alta tumman nokimaan ja pienien kivien muodostama noin $1\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{2}$ m:n suuruinen alue. Tummasta maasta tuli rautakautisen ke-

ramiikan palasia, tumman kerroksen ja kiven alapuolella oli savea, myös siinä oli jokunen saviastian pala. Kysymyksessä olivat selvästi tulisijan jäännökset (kuvat 20-21, diat 11028-30). Se oli ilmeisesti tuhoutunut kolmostien rakentamisen yhteydessä (s. 60 kohta 3). Mutta löytö osoittaa miten lähelle nykyistä rantaa asutus esihistoriallisena aikana on ulottunut. Paalun 4550 kohdalla putkikaivannon profiilissa, noin 1 ½ m:n syvyydessä nykyisestä maan pinnasta oli näkyvissä värjäytynyttä maata ja sen joukossa oli pieniä kiviä. Korkeudeksi kohdalle saatiin noin 82 m (82.24).

Paalusta 4550 noin 10 m eteenpäin putkikaivannon itäprofiilissa, noin 1 m syvyydessä maan pinnasta näkyi pieniä kiviä ja tummaa, värjäytynyttä maata. Alue oli noin 20 cm paksuinen ja 5 m levyinen. Tästä kohdasta ei tullu mitään löytöjä, paitsi että tummaksi värjäytyneessä maassa oli havaittavaisissa hieman punaiseksi palanutta savea (s. 60 kohta 3).

Paalujen 4500-4600 itäpuolella olevalta peltoalueelta on löydetty rautakautista keramiikkaa ja noin 80 m itään on Matomäen kalmisto.

Paalujen 4600 ja 5000 välinen alue oli myös aiemmin kaivettua maantien ojanluiskaa. Kaivannossa oli paikoin näkyvissä tien rakentamisen yhteydessä rikottua kalliota paikoin saviheikkaa. Mitään kiinteään muinaisjäännökseen viittaavaa ei voitu havaita. Tämänkin alueen itäpuolella olevalta pellolta ja entiseltä hakamaa-alueelta löydettiin mm. rautakaut. keramiikkaa (KM 23031) ja noin 60 m päässä idässä on Hirvikallion kalmisto ja uhrikivi.

Maakaasuputki kaivannon kaivaustyöt suoritettiin osittain kolmostieltä, osittain kolmostien ja kaivannon väliseltä alueelta. Läjitysalueena käytettiin myös kaivannon länsipuolista aluetta, paikoin irtomaat jouduttiin kuljettamaan muualle.

Neuvostoliittolaiset suorittivat kaasuputken hitsaustyöt sekä putken laskun. Putken peittämistyöt ja alueen siistimisen suoritti Lemminkäinen Oy. Osa viimeistelytyöstä suoritettiin kesällä 1986.

Valokuvat: neg. 65827-37 kuvat 14-21 s:t 67-68

Diat: 11016-46

Kartat: 1:20 000 peruskarttaote s. 55

: 10 000 s:t 56-57

: 1:2000 s:t 59-60

KOHDE 12

peruskartta 1:20 000

2022 03 PÖYTYÄ

x = 6731 84

y = 2425 92

z = 60

Kunta: Pöytyä

Kylä: Jalkala

Löytöpaikka: Ylijoki

- kivikautinen asuinpaikka

Maanomistaja: Kaino Perkkiö

Osoite: 21870 Riihikoski

Tila: Ylijoki RN:o 1:21

Inventoinnissa talteen saadut löydöt: KM 23032

Aikaisemmat löydöt: -

Maakaasun runkoputken Riihimäki-Uusikaupunki maastoinventoinnin yhteydessä löydettiin Pöytyön Jalkalan kylästä Ylijoen tilan alueelta uusi kivikautinen asuinpaikka. Löydökset, palanutta luuta, alkeellinen kirves, kivilaji- ja kvartsi-iskoksia, tehtiin pellon pinnalta, alueelta, joka sijaitsee Ylijoen tilan päärakennuksesta noin 100 m luoteeseen Kaulajokeen loivasti viettävältä rantatörmältä. Maaperä on hienoa hiekkaa. Löytöjä näkyi pellon pinnassa noin 80 x 30 m laajalla alueella. Löytöalueen itäpuolella maaperä muuttui savipitoiseksi. Lännessä löytöaluetta rajoittaa Kaulajoesta etelään laskeva kapea oja. Maakaasuputki kulkee löytöalueen läpi. Alue tutkittava ennen rakennustöiden aloittamista.

Valokuvat: neg. 65848-49, kuvat 26-27 s.

Diat: 11047-11048

Kartat: peruskartta 1: 20 000 s. 61

1: 10 000 s. 62

Lisäyksiä:

NEGATIIVILUETTELO

- 65809 (kuva 2) Kerava Ali-Kerava Porosilta. Kvartsi-iskosten löytöpaikka. Kaasuputken linjaus kulkee löytöalueen läpi. SE.
- 65810 (kuva 7) Vantaa Hakkila Satomäki. Osa kivikautista asuinpaikka-alueetta. Kvartsi-iskoksia rakennusten oikealta puolelta. Kaasuputken linjaus kulkee kuvan oikeassa laidassa Keravanjoen rannassa. S-SW.
- 65811 (kuva 6) Vantaa Tikkurila metsäntutkimuslaitos (ent. Tikkurilan maatalouden tutkimuslaitos) ns. Jokiniemen alue. Kivikautisia asuinpaikkalöytöjä rakennusta ympäröiviltä pelloilta. NE.
- 65812 Vantaa Tikkurila metsäntutkimuslaitos (ent. Tikkurilan maatalouden tutkimuslaitos) ns. Jokiniemen alue. Kivikautinen asuinpaikka vasemmalla näkyvällä pelloilla. S-SW.
- 65813 (kuva 5) Sama kuin edellä. SW.
- 65814 Vantaa Hakkila Sandåker, ns. Jokiniemen alue. Maakaasuputken linjaus kulkee oikealla Keravanjoen rannassa. Kivikaut. asuinpaikkalöytöjä oikealla sijaitsevilta pelloilta. E-NE.
- 65815 (kuva 8) Vantaa Hakkila Sandåker, ns. Jokiniemen alue. Kaasuputken linjaus kulkee Keravanjoen ja rakennuksen välisellä alueella. Kivikautinen asuinpaikka jää rakennuksen oikealle puolelle. NE.
- 65816 (kuva 1) Vantaa Myyrmäki Raappavuoren urheilukenttä. Urheilukentän laidalla metsikössä vähäisiä merkkejä kivikaut. as. paikasta. Kaasuputken linjaus kulkee kuvan oikeassa laidassa tien reunassa. S-SE.
- 65817 (kuva 3) Janakkala Harviala. Esihist. esineiden KM 14418 ja KM 16634 löytöalue. Kaasuputken linjaus kulkee kuvan oikeassa laidassa pelloilla. W.
- 65818 (kuva 4) Kalvola Iittala Lasitehdas. Mahdollinen hautaröykkiö kuvan oikeassa laidassa näkyvässä katajikossa. Kaasuputken linjaus kulkee aidan ja katajamäen välisellä alueella. N-NW.
- 65819 Kalvola Iittala Lasitehdas. Hautaröykkiö. E.

- 65820 (kuva 9) Tampere Taatala, Harkontie 2 kohdalla olevassa puistiossa epämääräisiä kiviroykkeitä. Kaasuputken linjaus kulkee jalkakäytävän ja puistikon välisellä alueella. SW.
- 65821 (kuva 11) Ylöjärvi kk Räpsälä. Kiviesineen KM 22809 löytöpaikka talon puutarhassa. S-SE.
- 65822 Ylöjärvi kk Niemenpää. Mahdollinen kivikautinen asuinpaikka kuvan keskellä näkyvällä pelloilla. Maakaasuputken linjaus kulkee alueen läpi. E-SE.
- 658823 Ylöjärvi kk Niemenpää, mahdollinen kivikautinen asuinpaikka etualalla näkyvällä pelloilla. Kaasuputken linjaus kulkee peltoalueen läpi. NW.
- 65824 (kuva 10) Ylöjärvi kk Niemenpää, mahdollinen kivikautinen asuinpaikka kuvan keskellä näkyvällä pelloilla, jonka läpi kaasuputken linjaus kulkee. E-SE.
- 65825 (kuva 12) Ylöjärvi kk Niemenpää, tutkimusaluetta kuoritaan koneellisesti kaasuputken keskilinjan kohdalta. SE.
- 65825 (kuva 13) Ylöjärvi kk Niemenpää, palanutta kiveystä ja likamaata peltomullan alla. SW.
- 65827 (kuva 14) Valkeakoski Sääksmäki Rapola, maakaasuputken kaivantoa kaivetaan paaluvälillä 3400-3600 kolmostien länsipuolelta. Taustalla Rapolan linnavuori. SW.
- 65828 Valkeakoski Sääksmäki Rapola, maakaasuputken kaivantoa kolmostien varressa paalun 3800 kohdalla. SE.
- 65829 Sama kuin edellä. NW.
- 65830 (kuva 15) Valkeakoski Sääksmäki Rapola, maakaasuputken kaivantoa kolmostien varressa paalun 4200 kohdalla. S.
- 65831 (kuva 19) Valkeakoski Sääksmäki Rapola, maakaasuputkikaivannossa paalun 3700 kohdalla, Barkholtin puutarhassa näkyvissä tummaksi värjäytyneitä kulttuurimaata. S.
- 65832 Valkeakoski Pappila Säkisaari, kiviesineen KM 22907 löytöpaikka. SE.
- 65833 (kuva 16) Valkeakoski Sääksmäki Rapola, maakaasuputken kaivantoa kolmostien varressa paalun 4400 kohdalla. S.
- 65834 (kuva 20) Valkeakoski Sääksmäki Rapola, maakaasuputken kaivannosta kuvassa vasemmalla näkyvän paalun 4550 oikealta puolelta löytyi kymmenkunta keramiikanpalasta, palaneita kiviä (=lieden jäännökset), nokimaata. Taustalla katajikossa Matomäen kalmisto. W-SW.

- 65835 (kuva 21) Valkeakoski Sääksmäki Rapola, sama kohta kuin edellä, kuvattuna pohjoisesta. Taustalla kolmostie ja Vanajavesi.
- 65836 (kuva 17) Valkeakoski Sääksmäki Rapola, työkuva: neuvostoliittolaiset hitsaavat maakaasuputkea kolmostien varressa. N.
- 65837 (kuva 18) Valkeakoski Sääksmäki Rapola. Maakaasuputkikaivanto Barkholtin puutarhan luona, paalun 3700 kohdalla. Aidan vierestä kuvan oikeasta laidasta löytyi rautakaut. keramiikkaa. SE.
- 65838 Laitila Kodjala Kansakoulu, rautakautinen polttokalmisto. SW.
- 65839 Sama kuin edellä. W-SW.
- 65840 Laitila Suokainen Hällinen, mahdollinen rautakaut. kalmisto. NE.
- 65841 Sama kuin edellä. W-SW.
- 65842 Sama kuin edellä. SW.
- 65843 (kuva 23) Valkeakoski Sääksmäki Annila Vanha-Annila. Laidunalueella lukuisia kiven- ja maansekaisia röykkiöitä. NW.
- 65844 (kuva 22) Valkeakoski Sääksmäki Annila Vanha-Annila, ajaltaan epämääräinen kiven- ja maansekainen röykkiö. SE.
- 65845 Valkeakoski Sääksmäki Annila Vanha-Annila, kivetty kuopanne. S-SE.
- 65846 (kuva 24) Valkeakoski Sääksmäki Annila Vanha-Annila, kivetty kuopanne. W.
- 65847 Valkeakoski Sääksmäki Annila Vanha-Annila, A-L Hirvituoto kaivaa yhtä alueen röykkiöistä.
- 65848 (kuva 27) Pöytyä Jalkala Ylijoki, kivikautinen asuinpaikka. E-SE.
- 65849 (kuva 26) Sama kuin edellä. SE.
- 65850 (kuva 25) Valkeakoski Sääksmäki Rapola, linnavuoren Vanajan puoleinen sivu. W-NW.

Kuvannut Tuula Heikkurinen-Montell

DIALUETTELO

- 11004 Vantaa Hakkila Satomäki
- rakennusten ja kuvan keskellä näkyvän puun väliseltä alueelta kvartsi-iskoksia. Kaasuputken linjaus kulkee Keravajoen rannassa. SW.
- 11005 Vantaa Hakkila Sandåker
- kaasuputken linjaus kulkee Keravan joen ja talon välisellä alueella. Sandåkerin kivikautinen asuinpaikka jää talon oikealle puolelle. NE.
- 11006 Vantaan Tikkurilan metsäntutkimuslaitos (ent. Tikkurilan maatalouden tutkimuslaitos)
- kivikautisia asuinpaikkalöytöjä punaista tiilirakennusta ympäröiviltä pelloilta. NE.
- 11007 Vantaa Tikkurilan metsäntutkimuslaitos (ent. Tikkurilan maatalouden tutkimuslaitos)
- kivikautinen asuinpaikka kuvassa vasemmalla näkyvässä rinteessä. Kaasuputken linjaus kuvan oikeassa laidassa olevalla pelloilla. SW.
- 11008 Vantaa Myyrmäki Raappavuoren urheilukenttä urheilukentän laidalla olevassa metsikössä vähäisiä jääntietä kivikautisesta asuinpaikasta
- todennäköisesti kokonaan tuhoutunut asuinpaikka. Kaasuputken linjaus kulkee kuvan oikeassa laidassa tien reunassa. S-SE.
- 11009 Janakkala Harviala
- esihistoriallisen esineen löytöpaikka kuvan keskellä näkyvän talon luota. Kaasuputken linjaus kulkee kuvan oikeassa laidassa pelloilla. W.
- 11010 Kalvola Iittala Lasitehdas
- mahdollinen hautaröykkiö kuvan oikeassa laidassa olevassa ktajikossa. Kaasuputken linjaus kulkee kuvassa näkyvän aidan ja katajamäen välisellä alueella. N-NW.
- 11011 Tampere Taatala Harkontie 2
- mahdollisia hautaröykkiöitä kuvassa oikealla näkyvässä puistikossa. Kaasuputken linjaus kulkee jalkakäytävän ja puistikon välisellä alueella. SW.
- 11012 Ylöjärvi kk Räpsälä
- kiviesineen löytöpaikka talon puutarhassa. Kaasuputken linjaus kulkee kuvan vasemmassa laidassa pelloilla. S-SE.

- 11013 Ylöjärvi kk Niemenpää
- mahdollinen kivikautinen asuinpaikka kuvan keskellä olevalla pellolla, jonka läpi kaasuputken linjaus kulkee. E-SE.
- 11014 Ylöjärvi kk Niemenpää
- mahdollinen kivikautinen asuinpaikka. Tutkimusalueetta kuoritaan koneellisesti kaasuputken keskilinjaa kohdalta. SE.
- 11015 Ylöjärvi kk Niemenpää
"kiveystä ja likamaata". SW.
- 11016 Valkeakoski Sääksmäki Rapola
- maakaasuputken suunnitelmapäätettä 1:10000, muinaisjään-
nökset merkitty
- 11017 Valkeakoski Sääksmäki Rapola
- maakaasuputken kaivantoa kaivetaan paaluvälillä 3400-
3600 kolmostien länsipuolella, taustalla linnavuori. SW.
- 11018 Valkeakoski Sääksmäki Rapola
- maakaasuputken kaivantoa kaivetaan Barkholtin puutarhan
luona, paaluvälillä 3600-3800. Takana vasemmalla Rupakal-
lion kalmisto. NW.
- 11019 Valkeakoski Sääksmäki Rapola
- maakaasuputken kaivantoa kaivetaan Barkholtin puutar-
hassa, paaluväli 3600-3800. Takana Rupakallion kalmisto.
Kaivannon edessä oikealla näkyvässä kulttuurikerrosta. NW.
- 11020 Valkeakoski Sääksmäki Rapola
- punertavaa kulttuurikerrosta putkikaivannon profiilissa
paalun 3700 luona. E.
- 11021 Valkeakoski Sääksmäki Rapola
- tummaa kulttuurikerrosta putkikaivannon profiilissa
paalun 3700 luona. E.
- 11022 Valkeakoski Sääksmäki Rapola
- maakaasuputken kaivanto paalulta 4200 eteenpäin. SE.
- 11023 Valkeakoski Sääksmäki Rapola
- maakaasuputken kaivanto paalulta 4200 eteenpäin. S-SE.
- 11024 Valkeakoski Sääksmäki Rapola
- maakaasuputken työmaa kolmostien varressa. Kuva otettu
Matomäen kalmistosta. N.
- 11025-26 Valkeakoski Sääksmäki Rapola
- "risupunosta" putkikaivannossa paalun 4300 kohdalla.

- 11027 Valkeakoski Sääksmäki Rapola
- maakaasuputkikaivantoa paalun 4550 kohdalla. Etualalla kolmostie, taustalla Matomäen kalmisto. W.
- 11028 Valkeakoski Sääksmäki Rapola
- maakaasuputkikaivannon profiilissa näkyy tummaa kulttuurimaata paalun 4550 kohdalla. Taustalla Matomäen kalmisto. W.
- 11029 Sama kohta kuine edellä.
- 11030 Valkeakoski Sääksmäki Rapola
- paalun 4550 kohdalta löytyi putkikaivannosta tuhoutuneen lieden jäännöksiä ja rautakautista keramiikkaa. Kuvassa Anna-Liisa Hirviluoto.
- 11031 Valkeakoski Sääksmäki Rapola
- maakaasuputken kaivantoa paaluvälillä 4600-4800. Oikealla kolmostie, vasemmalle jää Hirvikallion kalmistoalue. NW.
- 11032 Valkeakoski Sääksmäki Rapola
- työkuva, korkojen mittaus käynnissä maakaasuputkityömaalla.
- 11033 Valkeakoski Sääksmäki Rapola
- työkuva, putkenkaivaustyöt tehtiin suurelta osin kolmostieltä.
- 11034 Valkeakoski Sääksmäki Rapola
- työkuva, neuvostoliittolaiset asettelevat kaasuputkia hitsauskuntoon.
- 11035 Valkeakoski Sääksmäki Rapola
- työkuva, kaasuputken hitsaustyöt käynnissä
- 11036 Valkeakoski Sääksmäki Rapola
- työkuva, kaasuputken pinta tarkastettiin elektronisesti ennen kaivantoon laskua.
- 11037-39 Valkeakoski Sääksmäki Rapola
- työkuvia: maakaasuputken laskutyöt käynnissä.
- 11040-42 Valkeakoski Sääksmäki Rapola
- työkuvia: maakaasuputken peittämistyöt käynnissä
- 11043-44 Valkeakoski Sääksmäki Rapola
- linnavuoren Vanajan puoleinen sivu. Kuvat otettu Annilanniemestä. W-NW.
- 11045 Valkeakoski Sääksmäki Rapolan linnavuori. E.
- 11046 Valkeakoski Sääksmäki
- näkymä Rapolan linnavuorelta Vanajalle. Kuvassa Anna-Liisa Hirviluoto E.

- 11047 Pöytyä Jalkala Ylijoki
- kivikautinen asuinpaikka. E-SE.
- 11048 Pöytyä Jalkala Ylijoki
- kivikautinen asuinpaikka. SE.

Dian 11016 kuvannut Ritva Bäckman

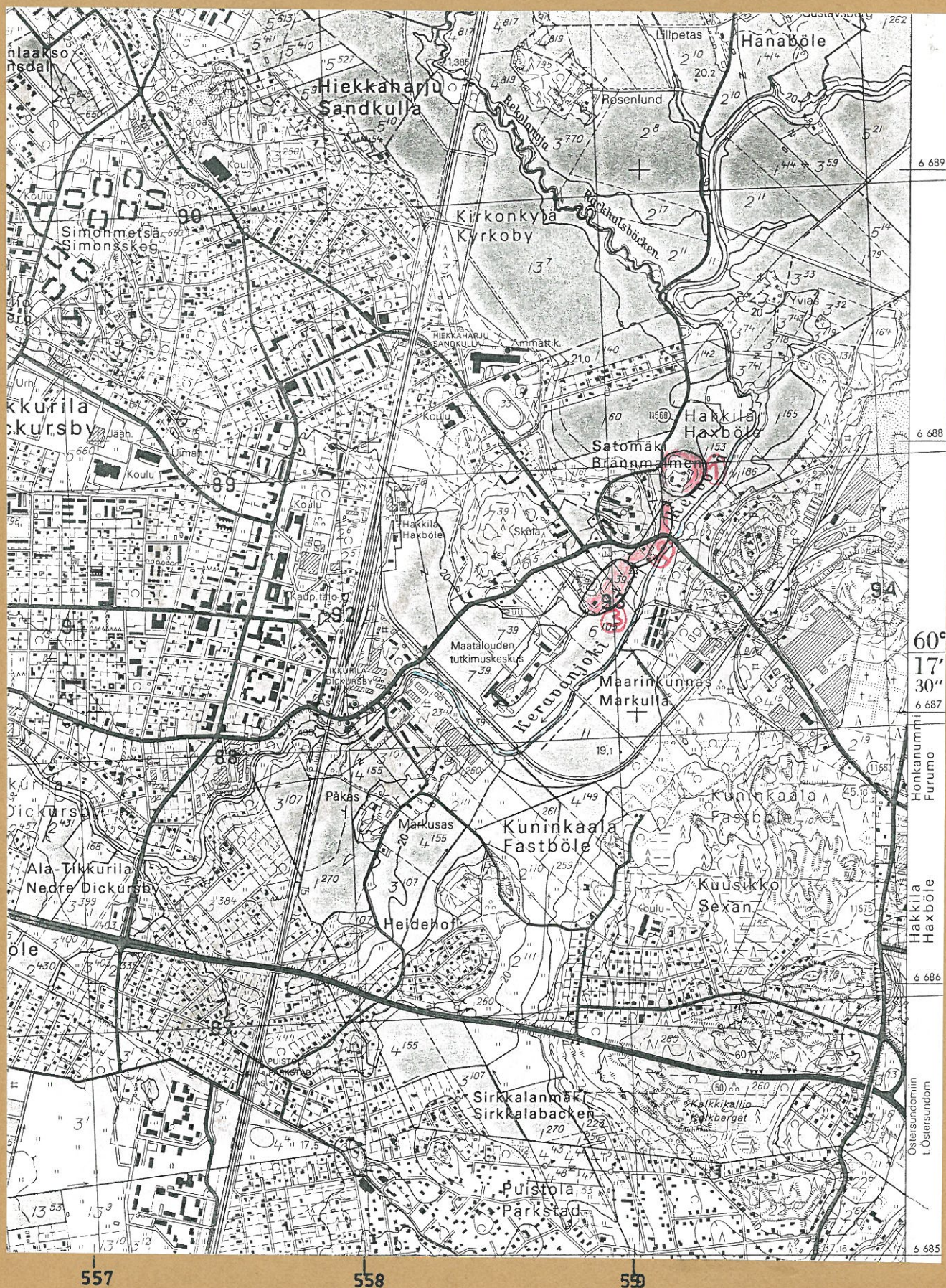
Diat 11018, 11020, 11024-11026, 11031-11033 kuvannut Anna-Liisa Hirvi-
luoto, muut Tuula Heikkurinen-Montell

KARTTALUETTELO

- s. 34 ote peruskartasta 1:20 000 2043 04 Vantaa (kohteet 1, 2, 3)
- s. 35 ote Maakaasuputken Helsingin paikallishaaran asemapiirroksista 1:10 000 (kohteet 1, 2, 3)
- s:t 36-37 yleiskartta 1:500 Vantaan Jokiniemen alueesta (kohteet 1, 2 ja 3)
- s. 38 ote peruskartasta 1:20 000 2043 01 Hämeenkylä (kohde 4)
- s. 39 ote maakaasuputken Helsingin paikallishaaran asemapiirroksista 1:10 000 (kohde 4)
- s. 40 ote peruskartasta 1:20 000 2123 08 Naistenmatka (kohde 5)
- s. 41 ote maakaasuputken Tampereen alueen yleissijoituskartasta 1:10000 (kohde 5)
- s. 42 yleiskartta 1:500 Tampere Taatala Harkontie 2 (kohde 5)
- s. 43 ote peruskartasta 1:20 000 2123 09 Tampere (kohde 6)
- s. 44 ote maakaasuputken Tampereen-Nokian alueen yleissijoituskartasta 1:10 000 (kohde 6)
- s. 45 yleiskartta 1:500 Tampere Villilä Tapparamäki (kohde 6)
- s. 46 ote peruskartasta 1:20 000 2123 06 Ylöjärvi (kohde 7)
- s. 47 ote maakaasun Kyröskosken siirtoputkiston yleissijoituskartasta 1:10 000 (kohde 7)
- s. 48 yleiskartta 1:500 Ylöjärvi Niemenpää (kohde 7)
- s. 49 ote peruskartasta 1:20 000 2043 08 Kerava (kohde 8)
- s. 50 ote maakaasuputken Keravan paikallishaaran asemapiirustuksesta 1:10 000 (kohde 8)
- s. 51 ote peruskartasta 1:20 000 2131 12 Harviala (kohde 9)
- s. 52 ote maakaasuputken Hämeenlinnan paikallishaaran asemapiirustuksesta 1:10 000 (kohde 9)
- s. 53 ote peruskartasta 1:20 000 2132 01 Kalvola (kohde 10)
- s. 54 ote maakaasuputken Iittalan paikallishaaran asemapiirroksista 1:2000 (kohde 10)
- s. 55 ote peruskartasta 1:20 000 2132 02 Sääksmäki (kohde 11)
- s:t 56-57 ote maakaasun runkoputken Hirvihaara-Kulju sijoituspiirustuksesta 1:10 000 (kohde 11)
- s. 59 maakaasuputkilinjan rakentamiseen Rapolan alueelle liitettävä työaluekartta 1:2000 (kohde 11)
- s. 60 maakaasuputkilinjan Rapolan alueen löytökartta 1:2000 (kohde 11)

VANTAA HAKKILA JOKINIEMEN ALUE

- 1 = SATOMÄEN KIVIKAUTINEN ASUINPAIKKA
 2 = SANDÄKERIN KIVIKAUTINEN ASUINPAIKKA
 3 = METSÄNTUTKIMUSLAITOS (ent. TIKKURILAN MAATALOUDEN TUTKIMUS KESKUS),
 KIVIKAUTINEN ASUINPAIKKA

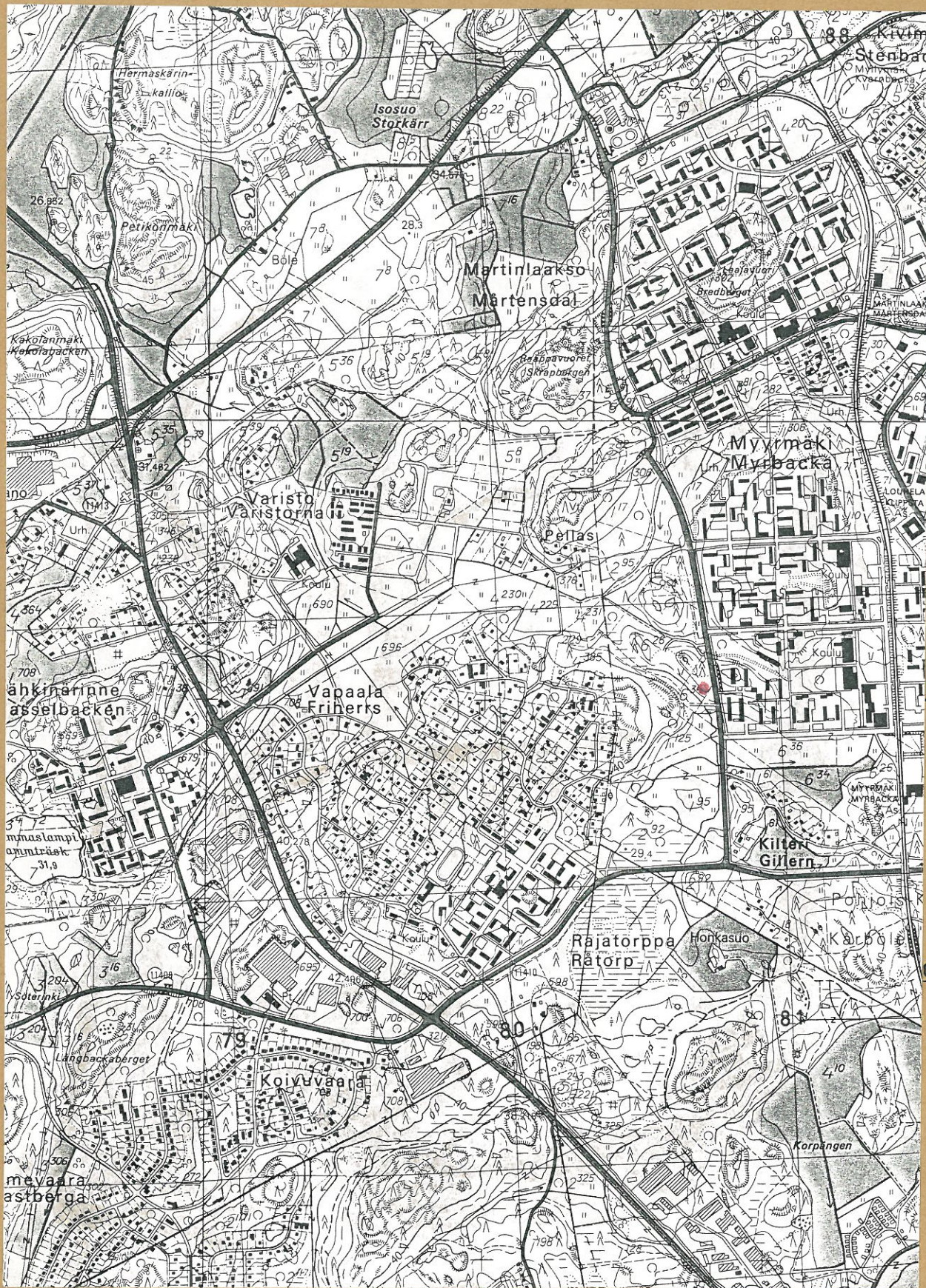
OTE PERUSKARTASTA 2043 04 VANTAA

VANTAA MYYRMÄKI

●=RAAPPAVUOREN URHEILUKENTTÄ NIMELLÄ TUNNETTU KIVIKAUTINEN ASUINPAIKKA

VANTAA MYYRMÄKI

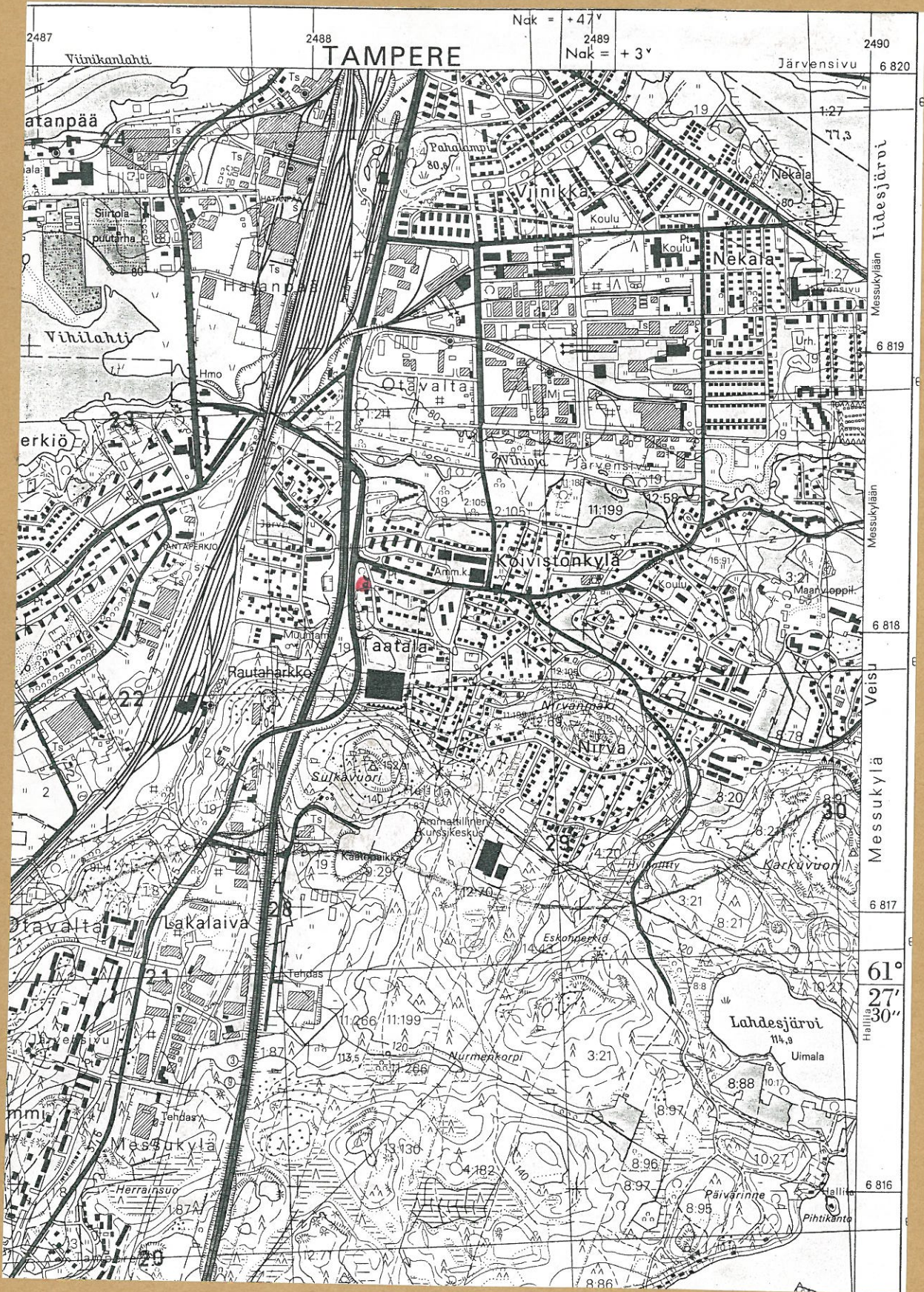
 = RAAPPAVUOREN URHEILUKENTTÄ NIMELLÄ TUNNETTU KIVIKAUTINEN ASUINPAIKKA

 = MAAKAASU PUTKEN LINJAUS

GIN
OTE MAAKAASU PUTKEN HELSIN/PAIKALLIS-
HAARAN ASEMPIIRROKSESTA 1:10:000

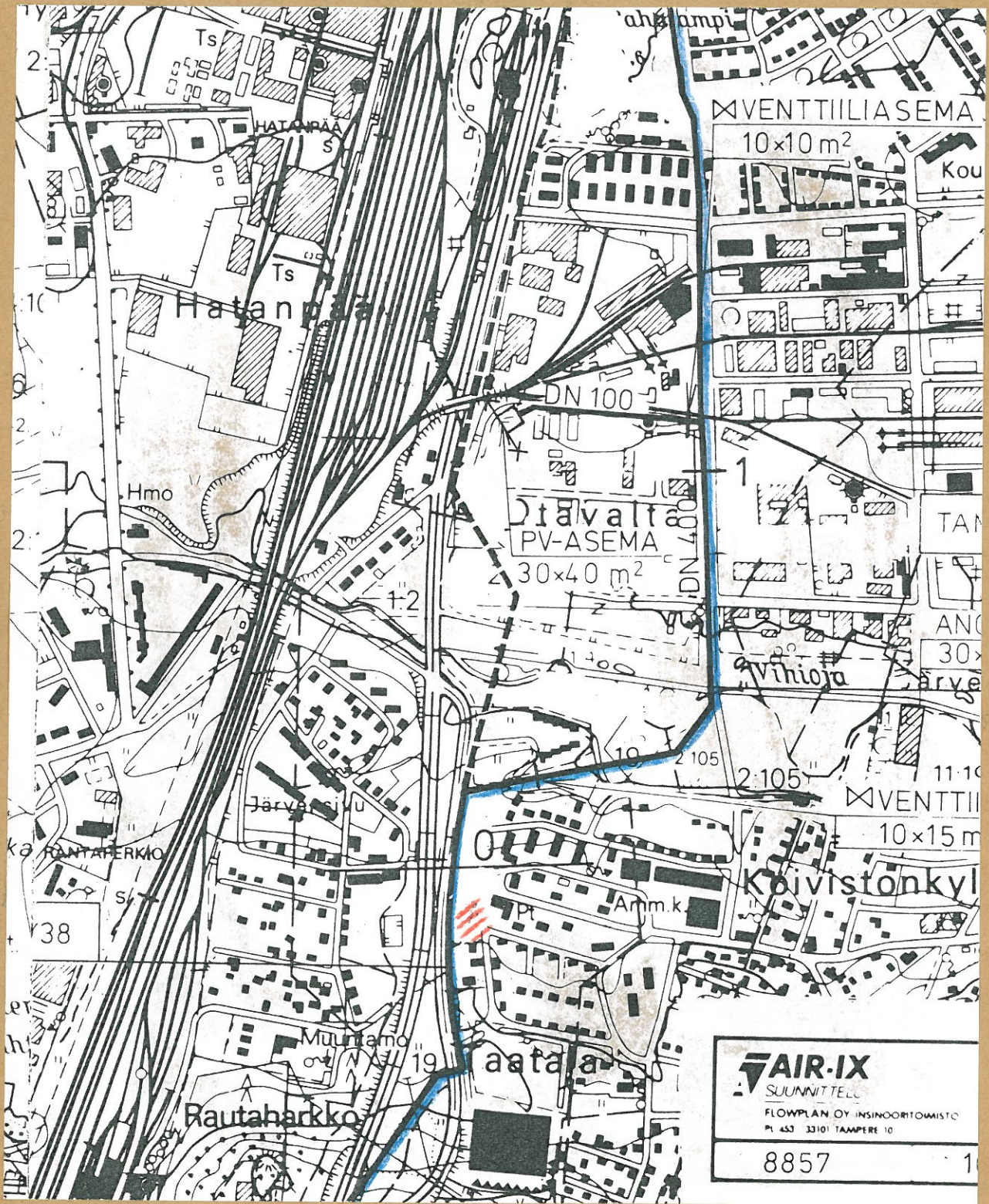
TAMPERE TAATALA HARKONTIE 2

● = KIVIRÖYKKIÖITÄ

TAMPERE TAATALA HARKONTIE 2

 = KIVIRÖYKKIÖITÄ

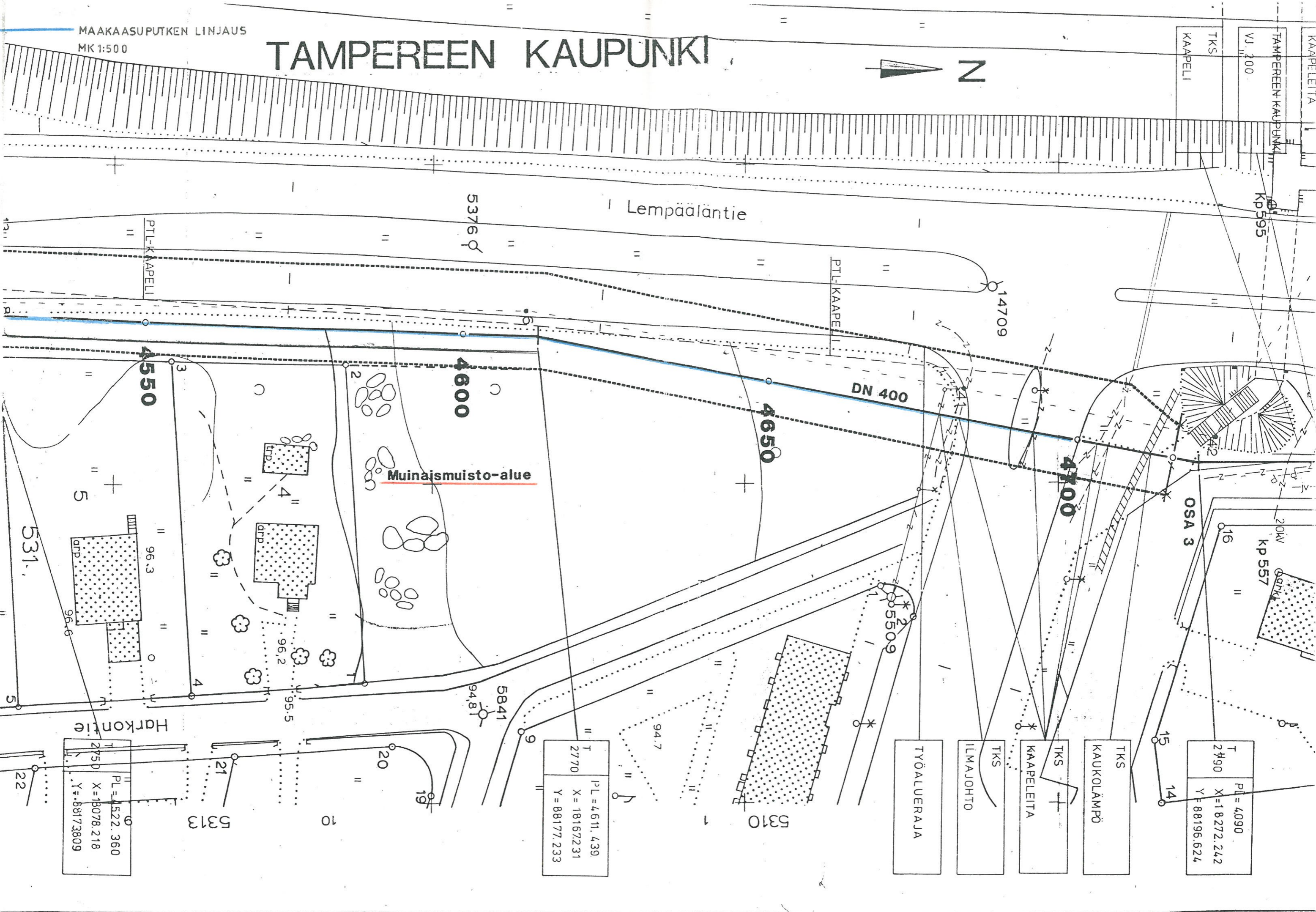
 = MAAKAASUPUTKEN LINJAUS

OTE MAAKAASUPUTKEN TAMPEREEN ALUEEN
YLETSSIJOTUSKARTASTA 1:10 000

MAAKAASUPUTKEN LINJAUS
MK 1:500

TAMPEREEN KAUPUNKI

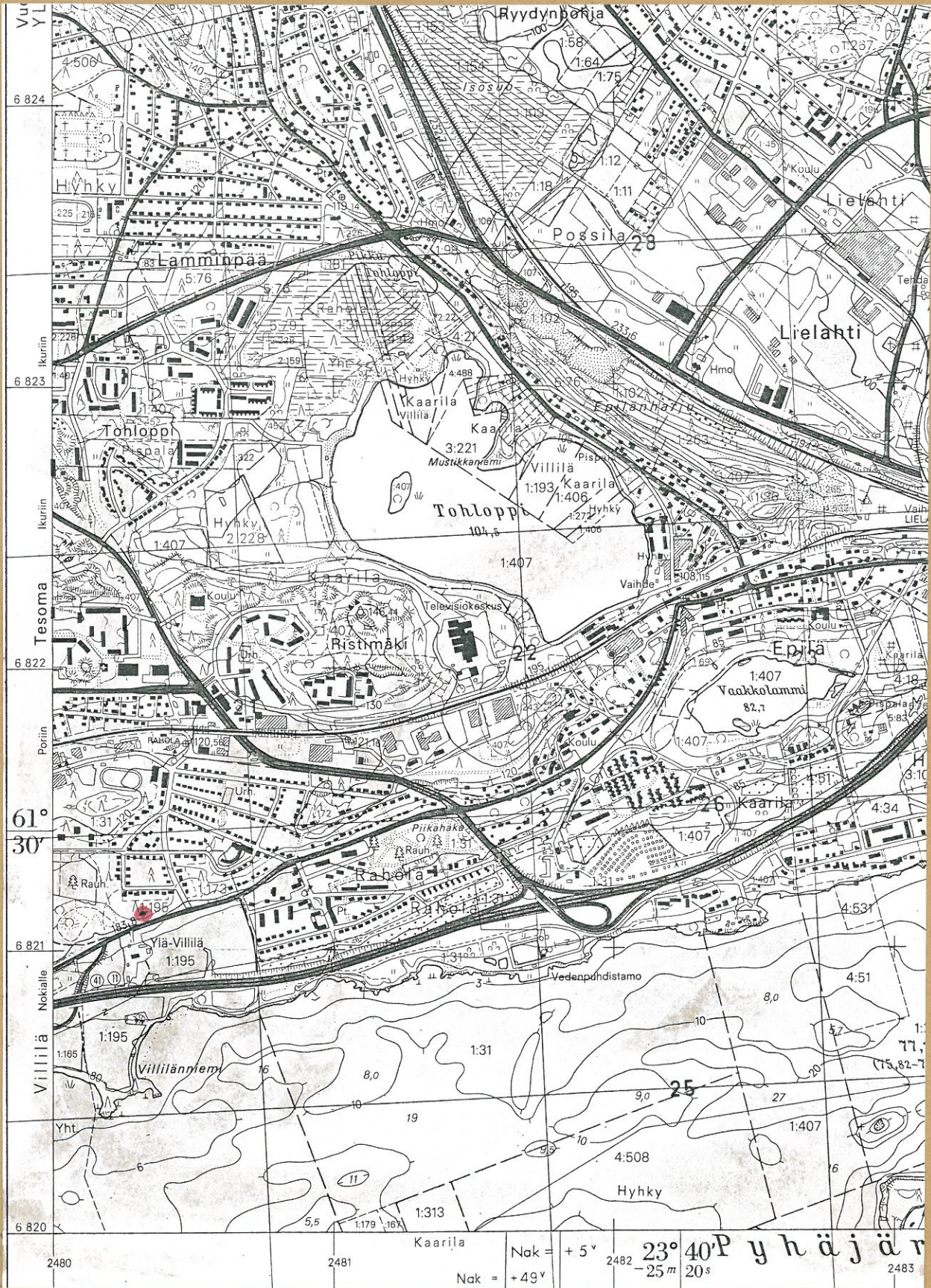
T	PL = 4.611, 4.39
2770	X = 181672.31
	Y = 88177.233

PL = 4.522, 3.60
X = 18078.218
Y = 88173.809

T	PL = 4.090
2790	X = 18272.242
	Y = 88196.624

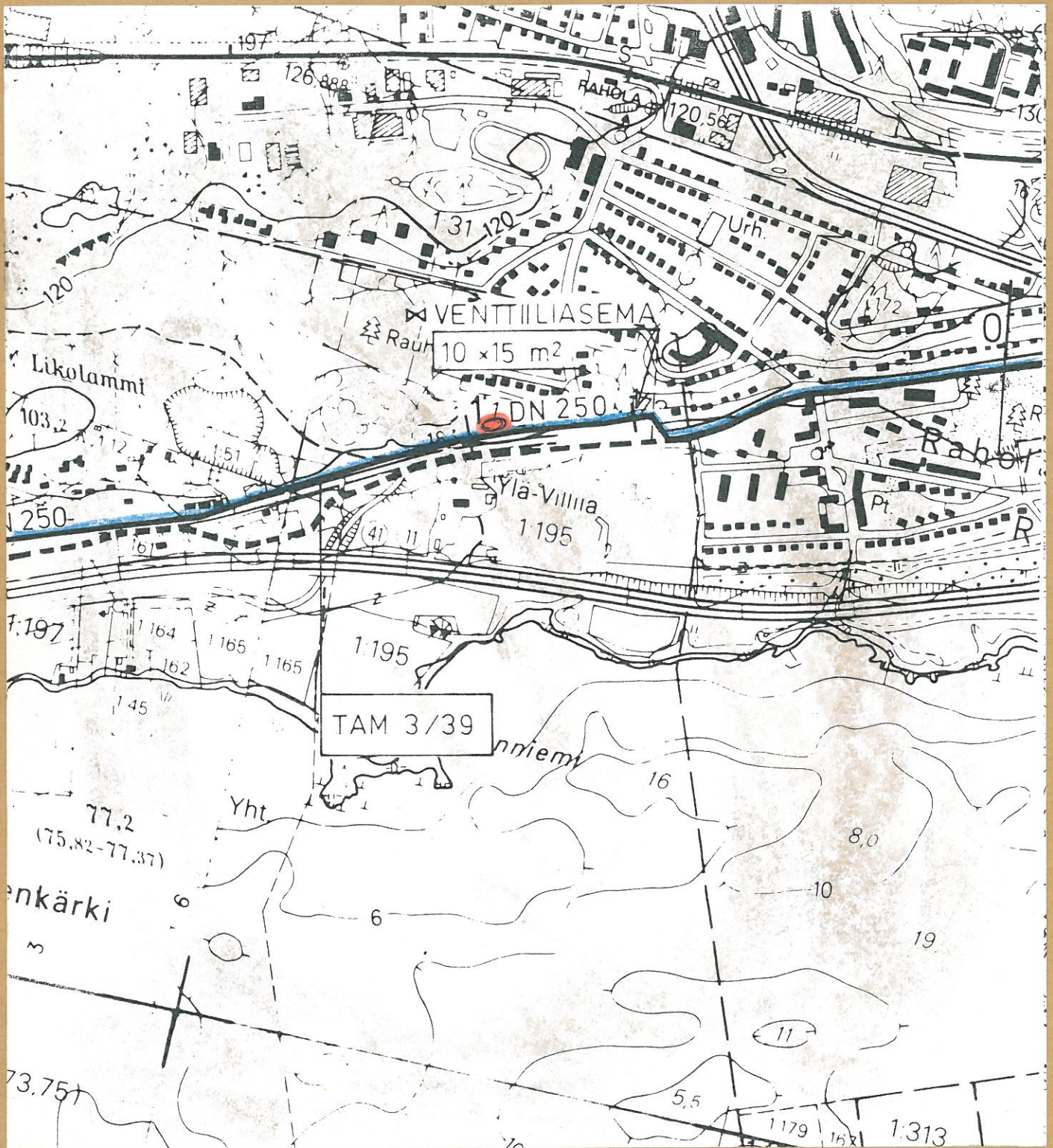
TAMPERE VILLILÄ TAPPARAMÄKI

KIVIRAUNIO

TAMPERE VILLILÄ TAPPARAMÄKI

 = KIVIRAUNIO

 = MAAKAASUPUTKEN LINJAUS

OTE MAAKAASUPUTKEN TAMPEREEN-NOKIAN ALUEEN YLEISSIJOTUSKARTASTA 1:10000

TAMPEREEN KAUPUNKI

MAAKAASUPUTKEN LINJAUS
MK:1 500

PL=1031.379
X=21086.678
Y=80282.876
T 5093

Tapparamäki

Muinaismuistoalue

N

1100

100

DN 250

1050

1000

950

900

99.1

72.70

170

250 SG

56.04

172

86.37

100

Nokiantie

7177

56.02

173

86.56

5095
X=21002.300
Y=80216.100

trp.

trp.

7201

95

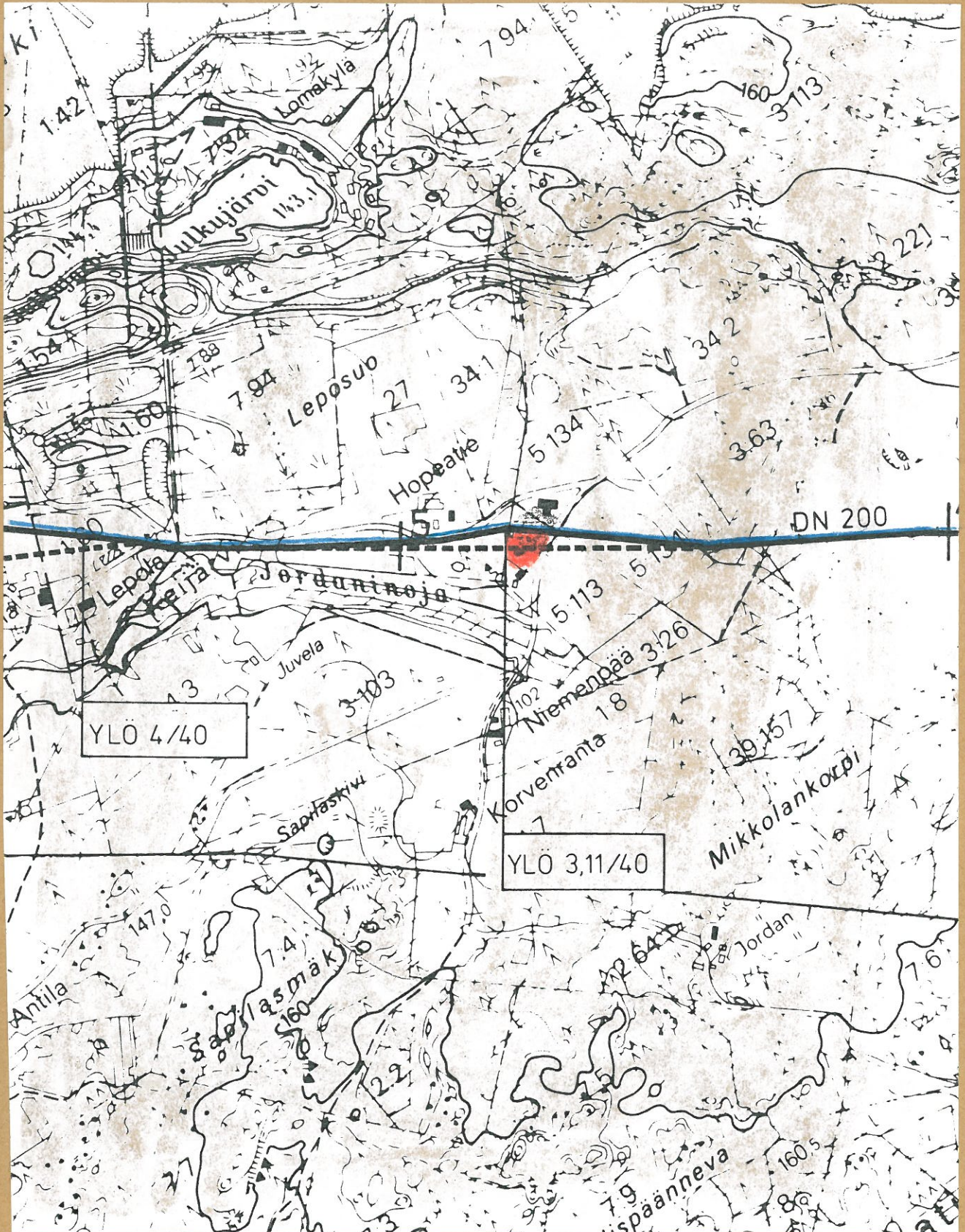
1:500

YLÖJÄRVI NIEMENPÄÄ

KIVIKAUTINEN ASUINPAIKKA?

MAAKAASUPUTKEN LINJAUS

OTE MAAKAASUN KYRÖSKOSKEN SIIRTÖPUTKISTON
YLEISSIJOITUSKARTASTA 1:10 000

KERAVA ALI-KERAVA POROSILTA

6698

6697

6696

561

562

563

● KVARTSMKOSTEN LÖYTÖPAIKKA

KERAVA ALI-KERAVA POROSILTA

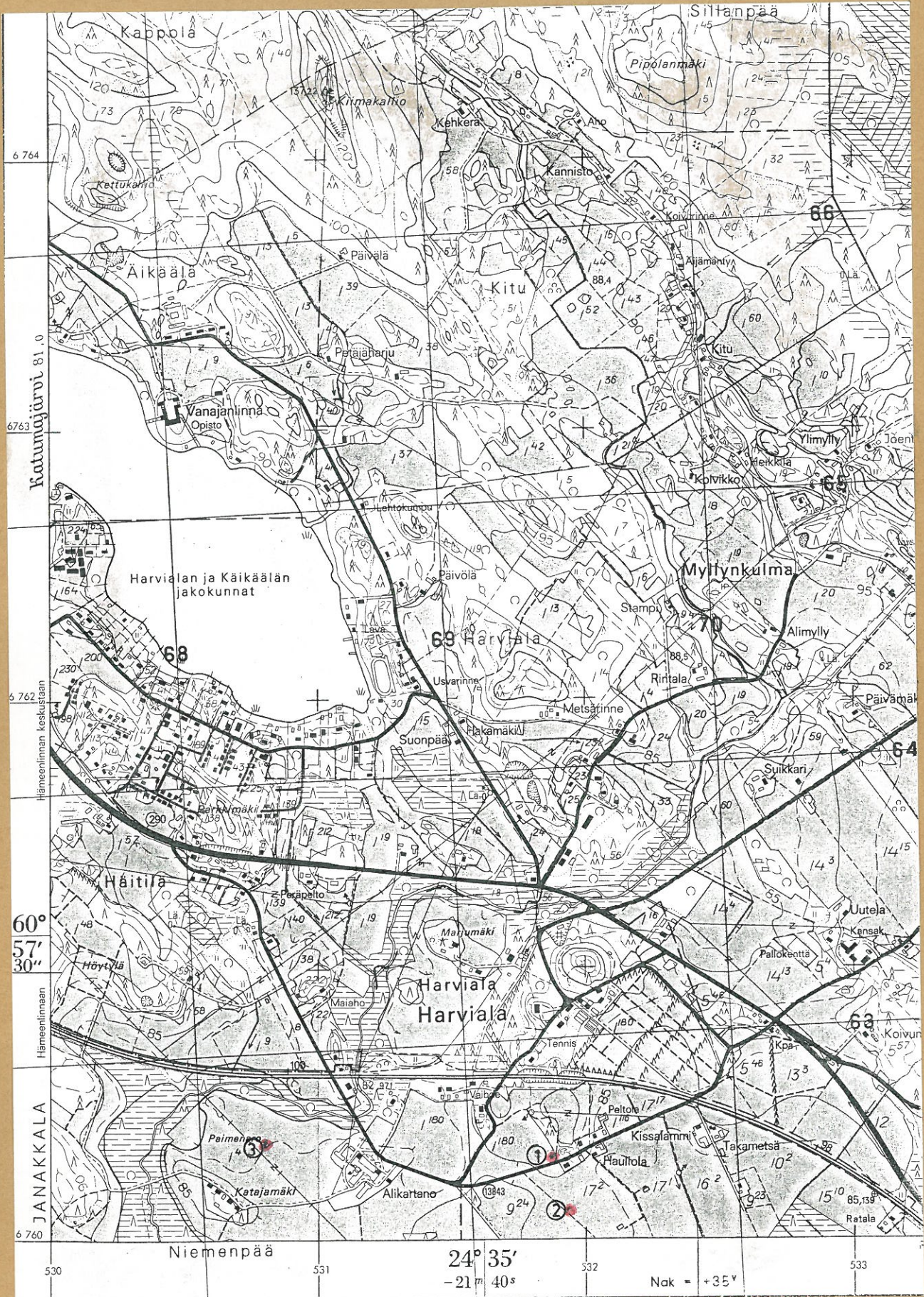
 = KVARTSI-ISKOSTEN LÖYTÖPAIKKA

 = MAAKAASUPUTKEN LINJAUS

OTE MAAKAASUPUTKEN KERAVAN PAIKALLISHAARAN
ASEMAPIIRRUSTUKSESTA 1:10000

JANAKKALA HARVIALA

① = KM 14418 KEIHÄÄNKÄRKI

② = KM 16634 HIOIN TAI RIIPUS

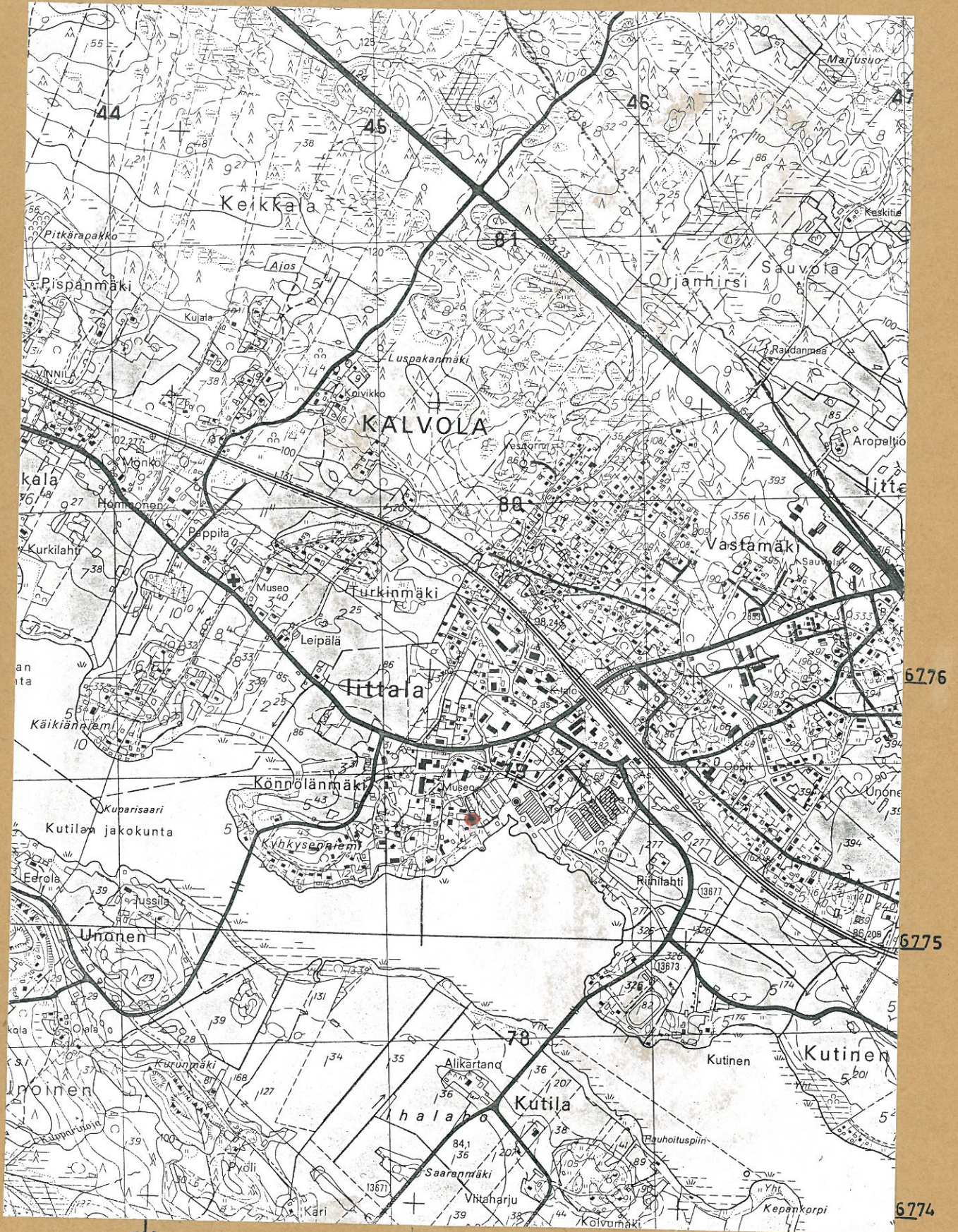
③ = KM 16297 MIEKKA

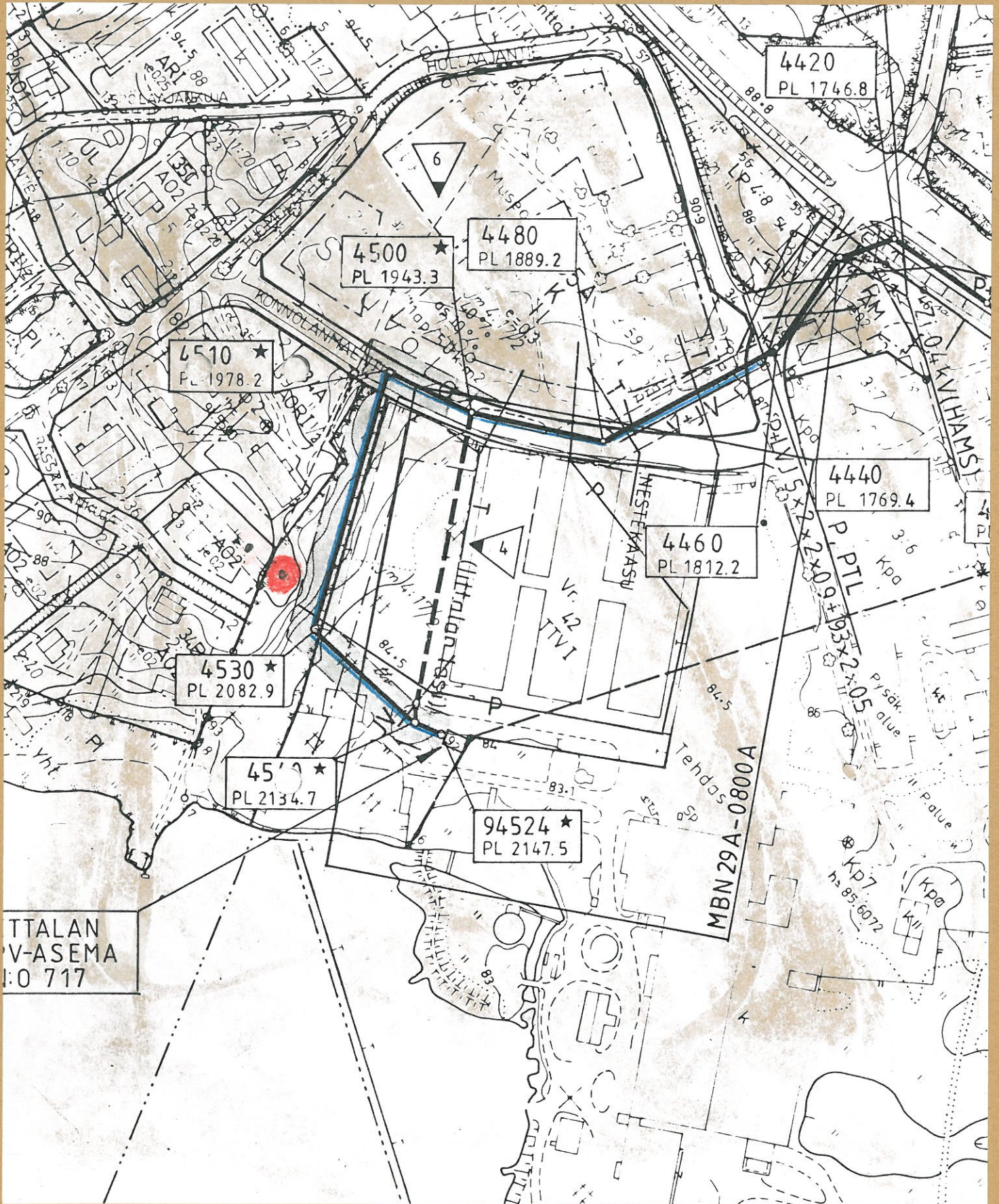
KALVOLA IITTALA LASITEHDAS

● = MAHDOLLINEN HAUTARAUNIO

KALVOLA IITTALA LASITEHDAS

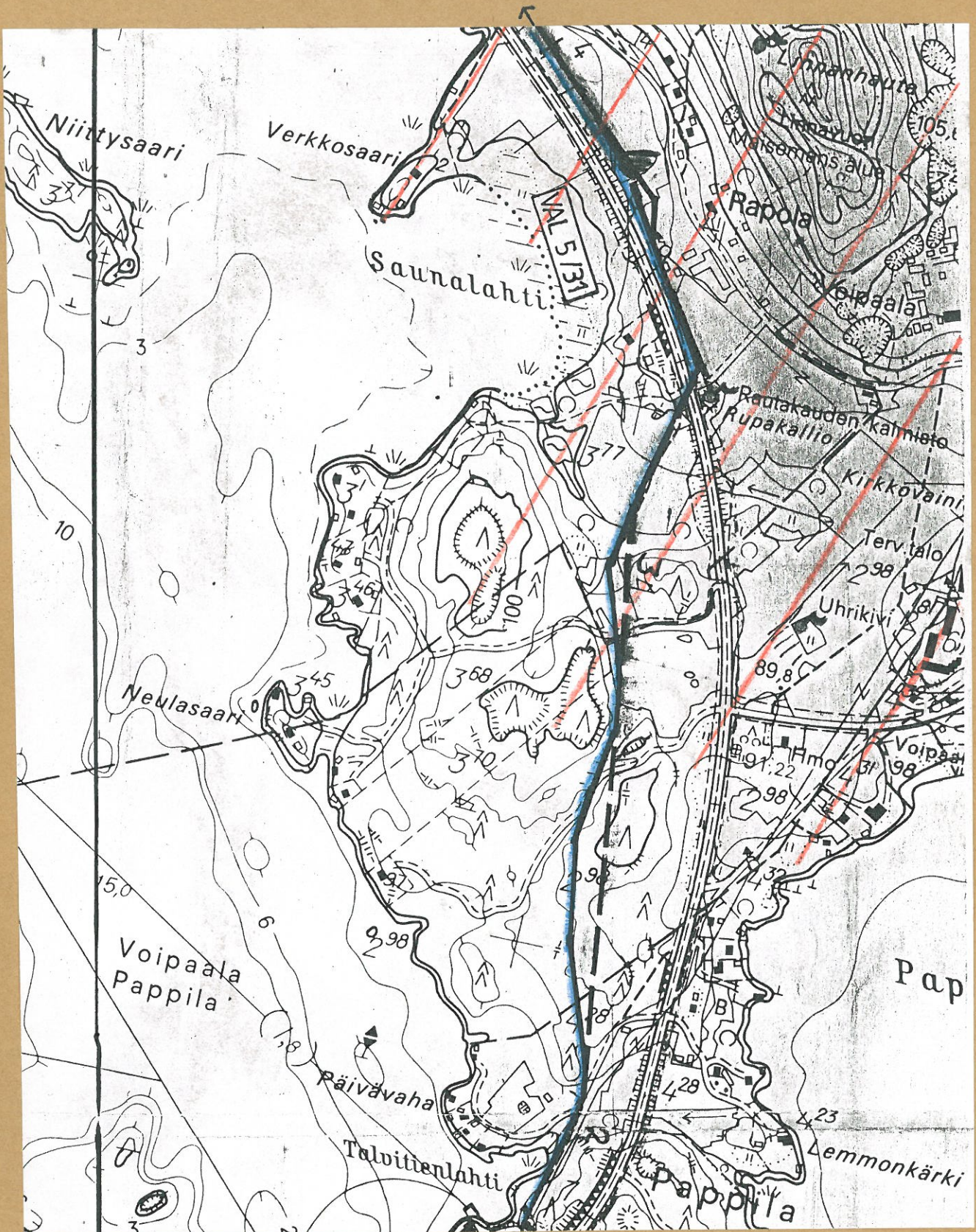
 = MAHDOLLINEN HAUTARAUNIO

 = MAAKAASUPUTKEN LINJAUS

OTE MAAKAASUPUTKEN IITTALAN PAIKALLIS-
HAARAN ASEMAPIIRROKSESTA 1:2000

VALKEAKOSKI SÄÄKSMÄKI RAPOLA

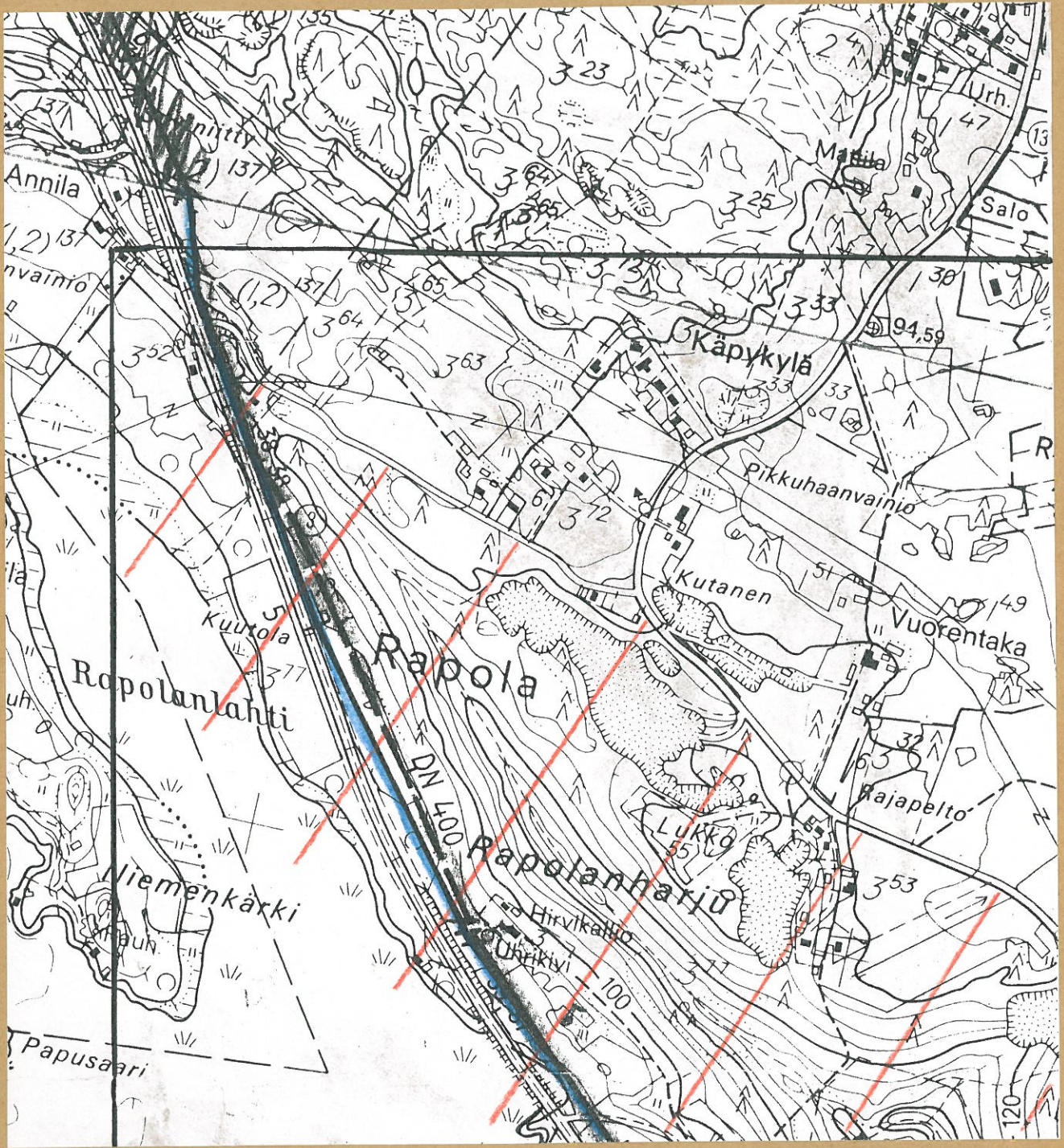
/// RAPOLAN MUINAISMUISTOALUE

— MAAKAASUPUTKEN LINJAUS

OTE MAAKAASUN RUNKOPUTKILINJAN HIRVIHAARA-KULJU SIIJOITUSPIIRRUSTUKSESTA 1:10 000

VALKEAKOSKI SÄÄKSMÄKI RAPOLA

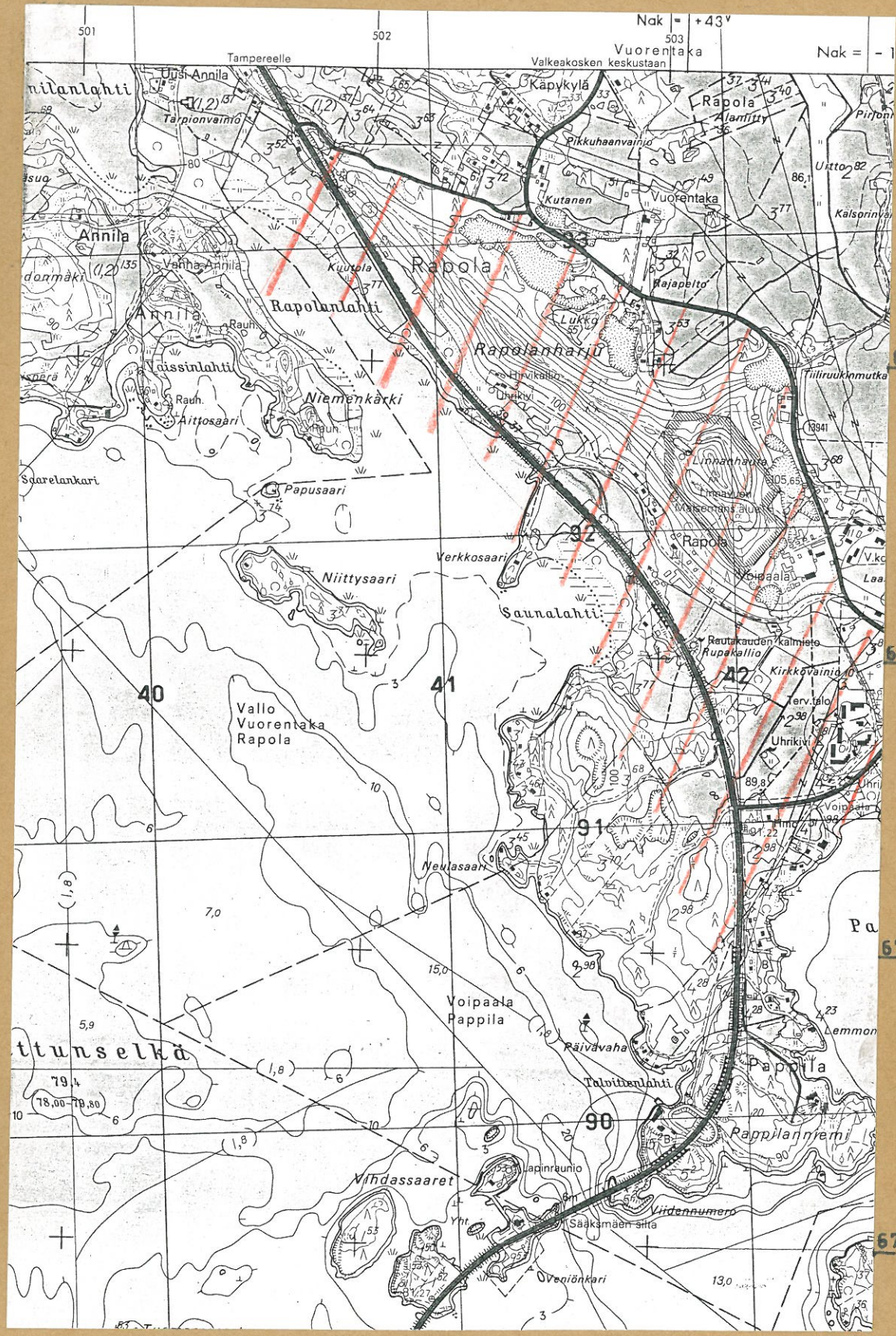
//// RAPOLAN MUINAISMUISTOALUE

———— MAAKAASUPUTKEN LINJAUS

OTE MAAKAASUN RUNKOPUTKILINJAN HIRVIHAARAKULJU SIIJOITUSPIIRRUSTUKSESTA 1:10 000

VALKEAKOSKI SÄÄKSMÄKI RAPOLA

RAPOLAN MUINAISMUISTOALUE

O.T.E. PERUSKARTASTA 2132 02 SÄÄKSMÄKI

E 429 / 52 / 4.2.1985

NESTE OY

MUISTIO

MBJ02

Maakaasuprojekti/P Hänninen/hp

29.4.1985

1

RUNKOPUTKI, RAPOLANHARJUN ALUE

Aika 24.4.1985

Paikka Sääksmäki, Rapolanharju

Läsnä	A-L Hirviluoto	Museovirasto
	T Heikkurinen-Montell	- " -
	J Ihamäki	Lemminkäinen Oy
	P Hänninen	Neste Oy

- 1 Tarkastuksen kohteena oli Rapolanharjun muinaistieteellinen alue, Neste Oy:n piirustus MBJ031-0173A9, työaluekartta, paaluväli 3600-5000.
- 2 PL 3600 tienristeyksen alitus kulkee entisen Rapakallion lävitse. Risteyksen kummallakin puolella on suojelukohteet, joihin ei saa koskea.
- 3 Työskentelyn PLV 3770-5000 täytyy Museoviraston mukaan tapahtua teiltä käsin. Myöskään kaivuumaista ei saa nostaa suojelualueille. Kaivuutyön voi tehdä koneellisesti.
- 4 Työalue PLV 4200-4460 on suojelualueella, jolla on työskentelykielto.
- 5 Suojaavat puut työalueen ja suojelualueen välissä pitää säilyttää.
- 6 PL 4370 tienristeyksen alucella olevat suuret, kuadettavaksi merkityt puut tulisi säilyttää.
- 7 Putken linja on Museoviraston mukaan liian kaukana tiestä PLV 4400-4900.
- 8 Kaivuutyöt ja putken asennus tulee museoviraston mukaan suorittaa kesä-syyskuun aikana, jolloin valvonta on mahdollista.
- 9 Museovirasto tulee valvomaan työskentelyä. Työaikataulu ilmoitettava toukokuun 1985 aikana.
- 10 Putken linjauksen suunnitteluperusteista on järjestettävä neuvottelutilaisuus Museovirasto/Neste Oy.

Pauli Hänninen

IIIIII

Piir. MBJ031-0173A9

JAKELU

ETN, EPU, RTH, HAO, PHN,
Museovirasto, Lemminkäinen Oy

TAMPERE

Runsaasti
Munaishautoja

5100

5000

4800

100.0
3.5

20.0
3.5

0.0
7.5

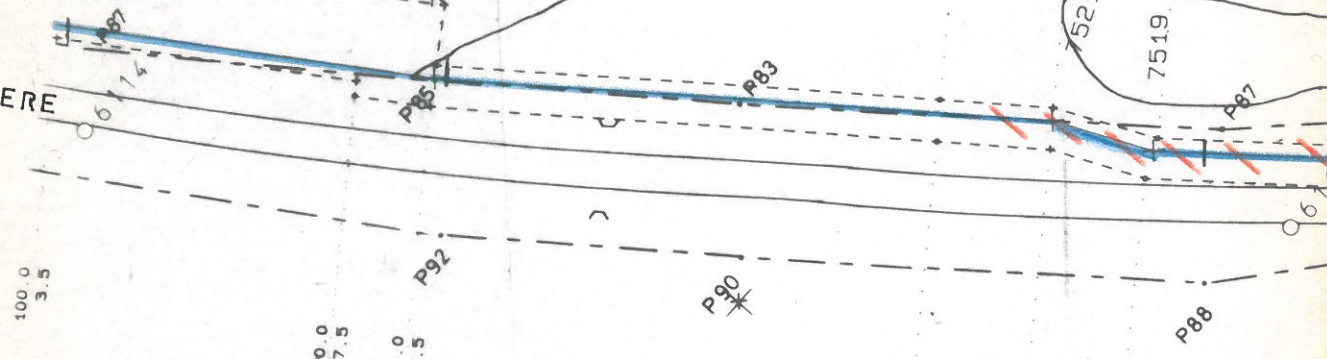
30.0
7.5

0.0
7.5

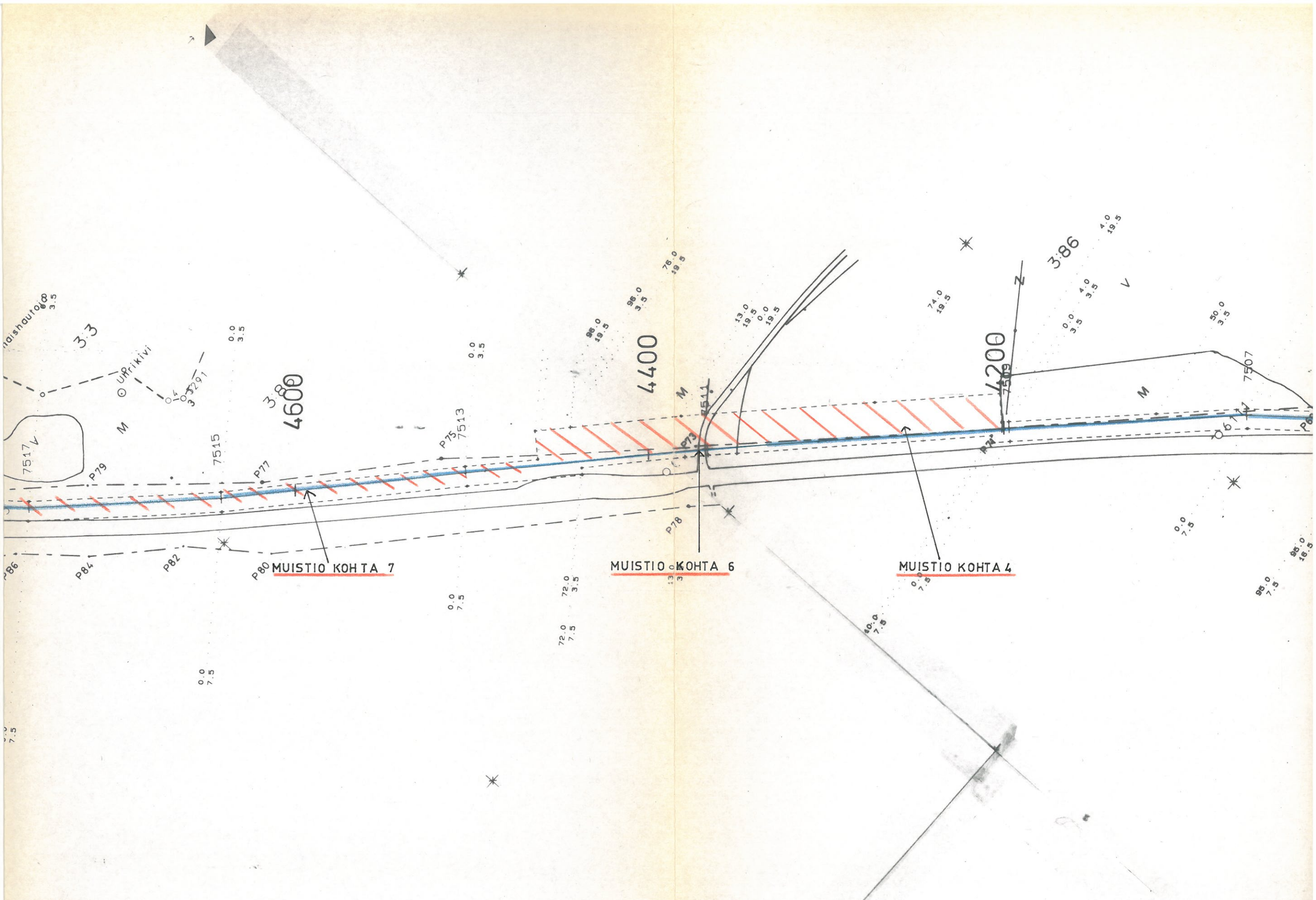
0.0
7.5

0.0
3.5

0.0
3.5

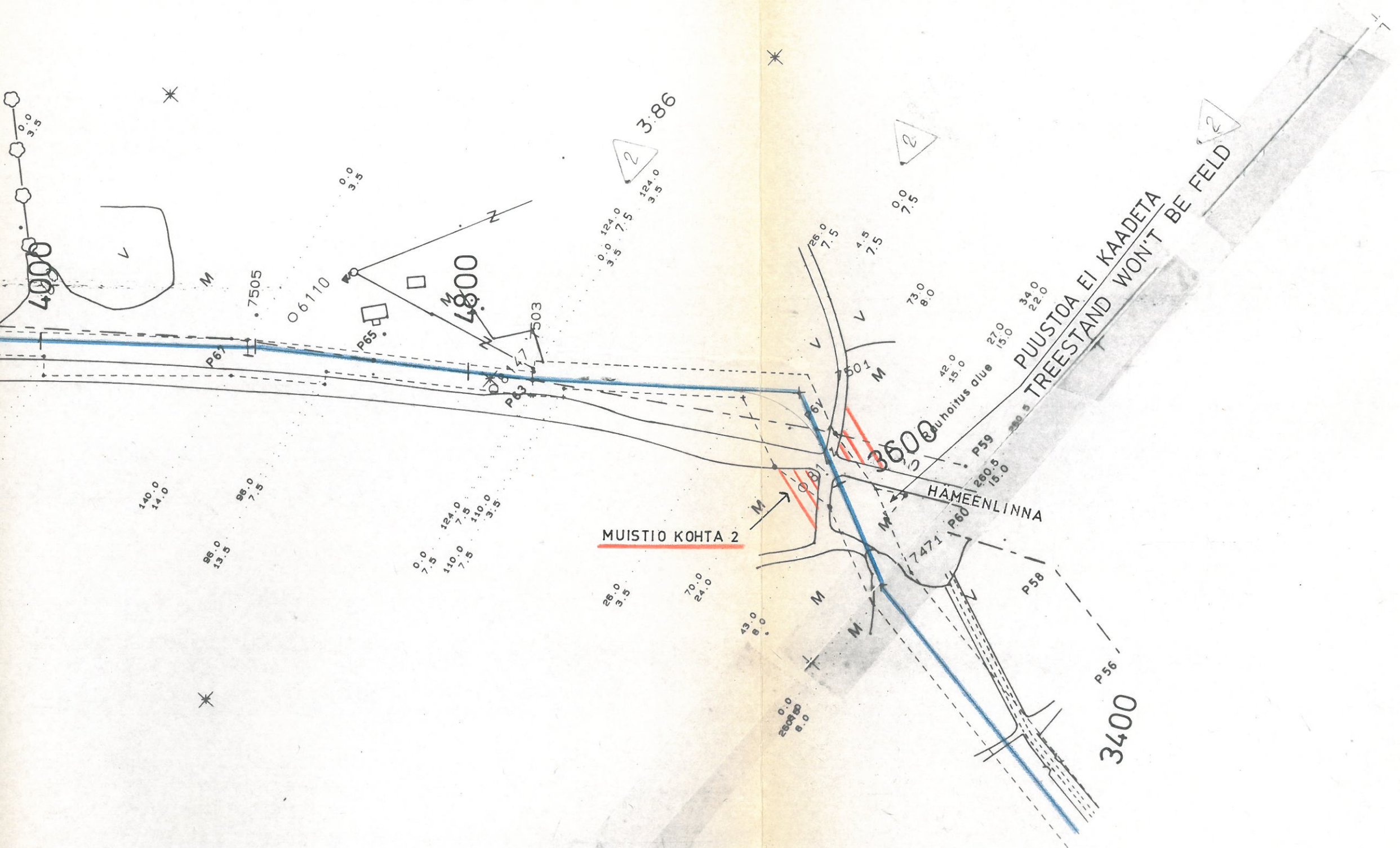

	4	09.85		APPROVED FOR CONSTRUCTION			EPO/PR	OK	OK
F	3	50.84		FOR CONTRACT			EPO/PR	OK	OK
	2	49.84		PUUSTORAJOITUKSIA. MUUTETTU TYÖALUETTA			EPO/PR	OK	OK
	1	43.84		FOR INFORMATION			EPO/MMH		
Film	Muutos Rev.	Vko. Vuosi Week. Year	Ruutu Square	Selitys Description	Työmääritys Job Definition	Materiaaliluett. Material List	Piirt./Suunn. Dwn./Design	Tark. Chkd	Hyv. Appd.

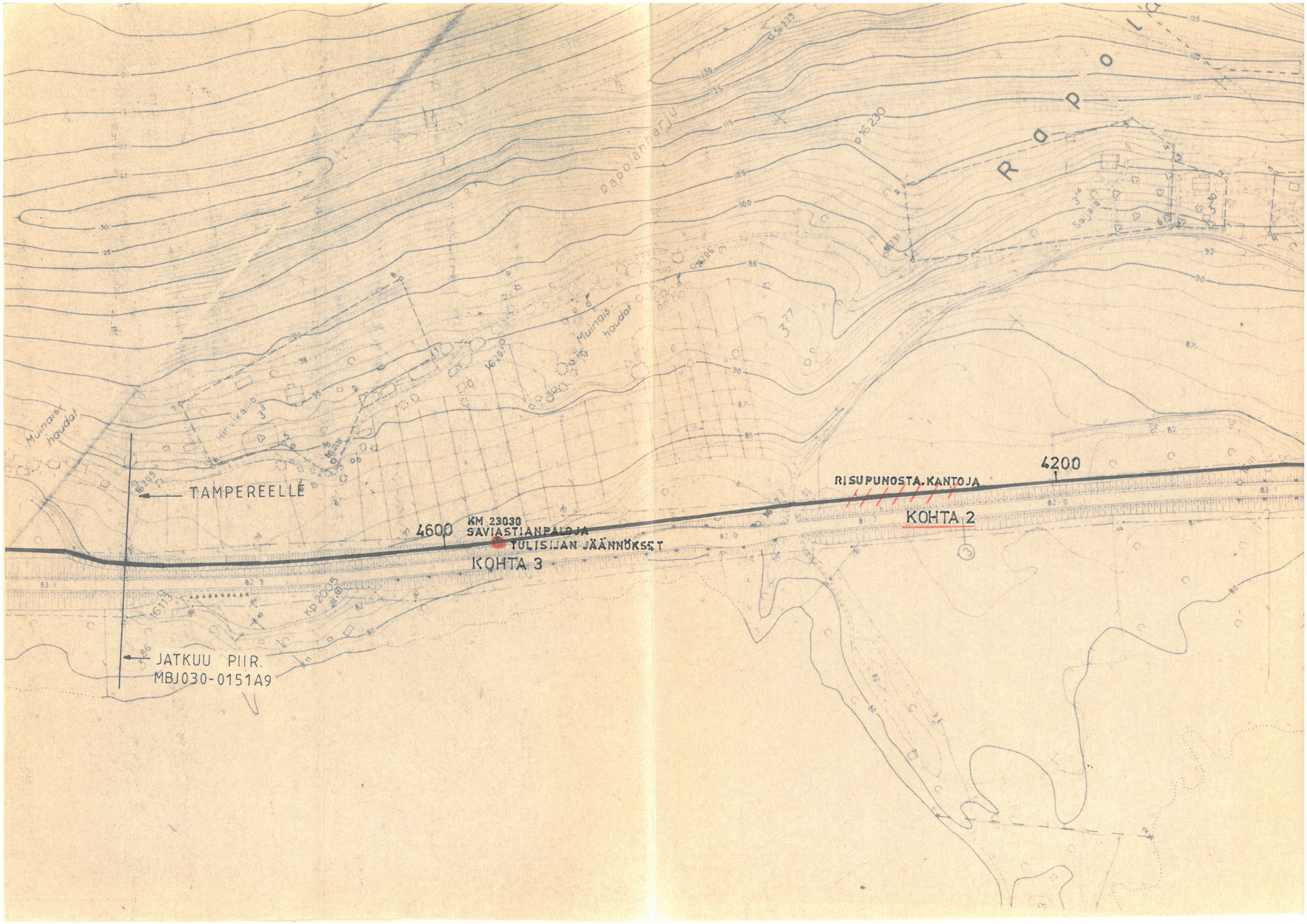

RAPOLA

Alue Area M700	Otsikko Title MAAKAASUPUTKI NATURAL GAS PIPELINE	NESTE OY
Laitte Equipment		
Tunnus Code WY	RUNKOPUTKI HIRVIHAARA-KULJU MAIN PIPELINE HIRVIHAARA-KULJU	Toimipaikka Department ENGINEERING
Alkup suhde Original Scale 1:2000	TYÖALUEKARTTA RIGHT OF WAY KARTTALEHTI 031 MAP SHEET 031 PLV 3400-5100 CHAINAGE 3400-5100	Piirustusnumero Drawing Number MBJ031-0173A9
		Muutos Revision 1 2 3 4
		Lehti Sheet

TOTEUTUSTA VARTEN
FOR CONSTRUCTION
NESTE OY
PVM NIMI
DATE NAME

paolannarju

R
A
P
P
O

Muuinais-
haudat

Muuinais-
haudat

TAMPEREELLE

JATKUU PIIR.
MBJ030-0151A9

4600

KM 23030
SAVIASTIANPALOJA
TULISIJAN JÄÄNNÖKSET
KOHTA 3

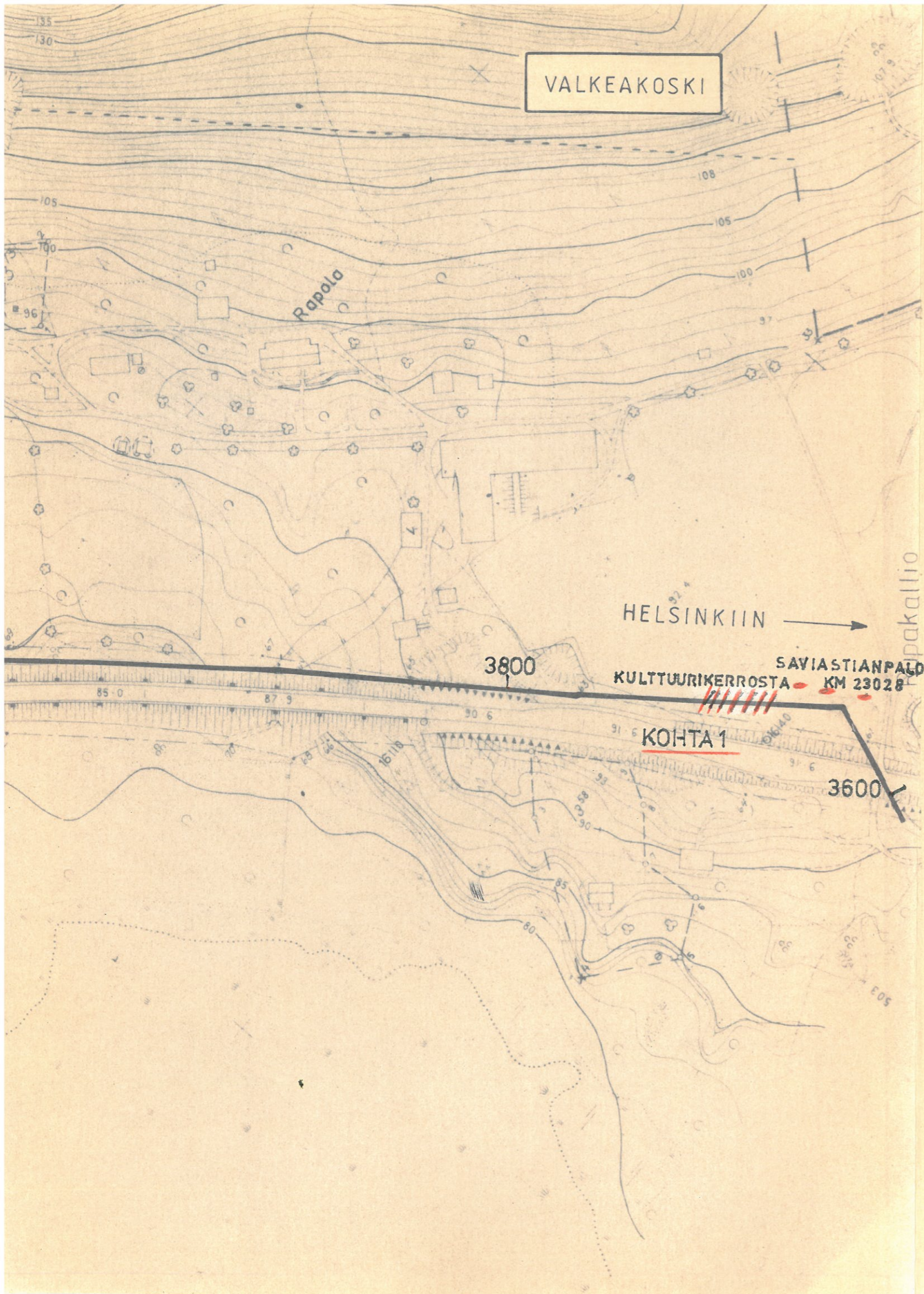
RISUPUNOSTA. KANTOJA

KOHTA 2

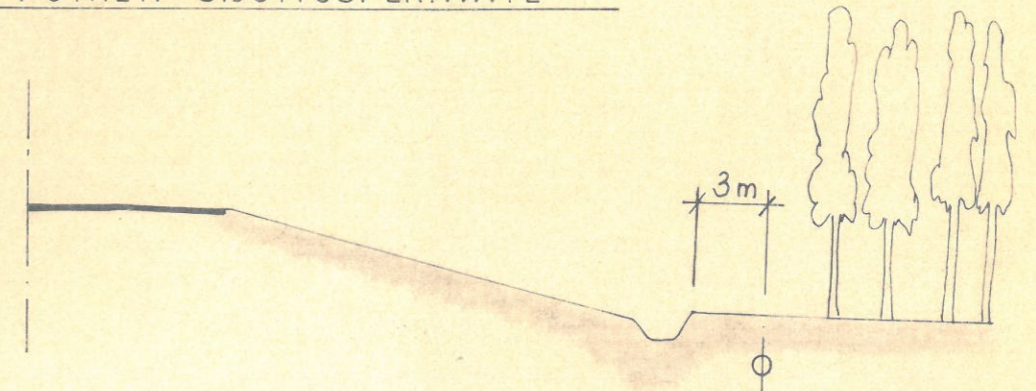
4200

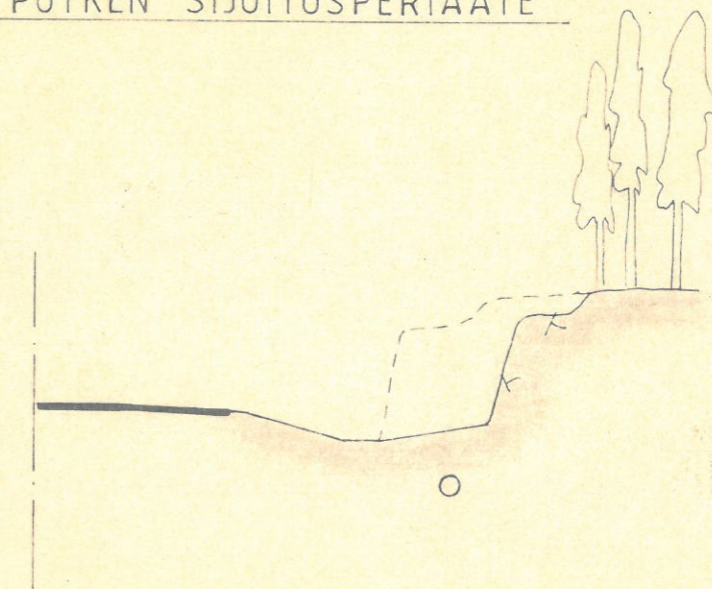
Film	Muutos Rev.	Vko. Week	Vuosi Year	Selitys Description	Työmaarittely Job Definition	Materiaaliluett. Material List	Piirt./Suunn. Own./Design	Tark. Chkd	Hyv. Appd.
	1	26	84	TARKISTETTU LINJAUS			KRP/PR		

TIEN PENGERALUE
PUTKEN SIIJOITUSPERIAATE

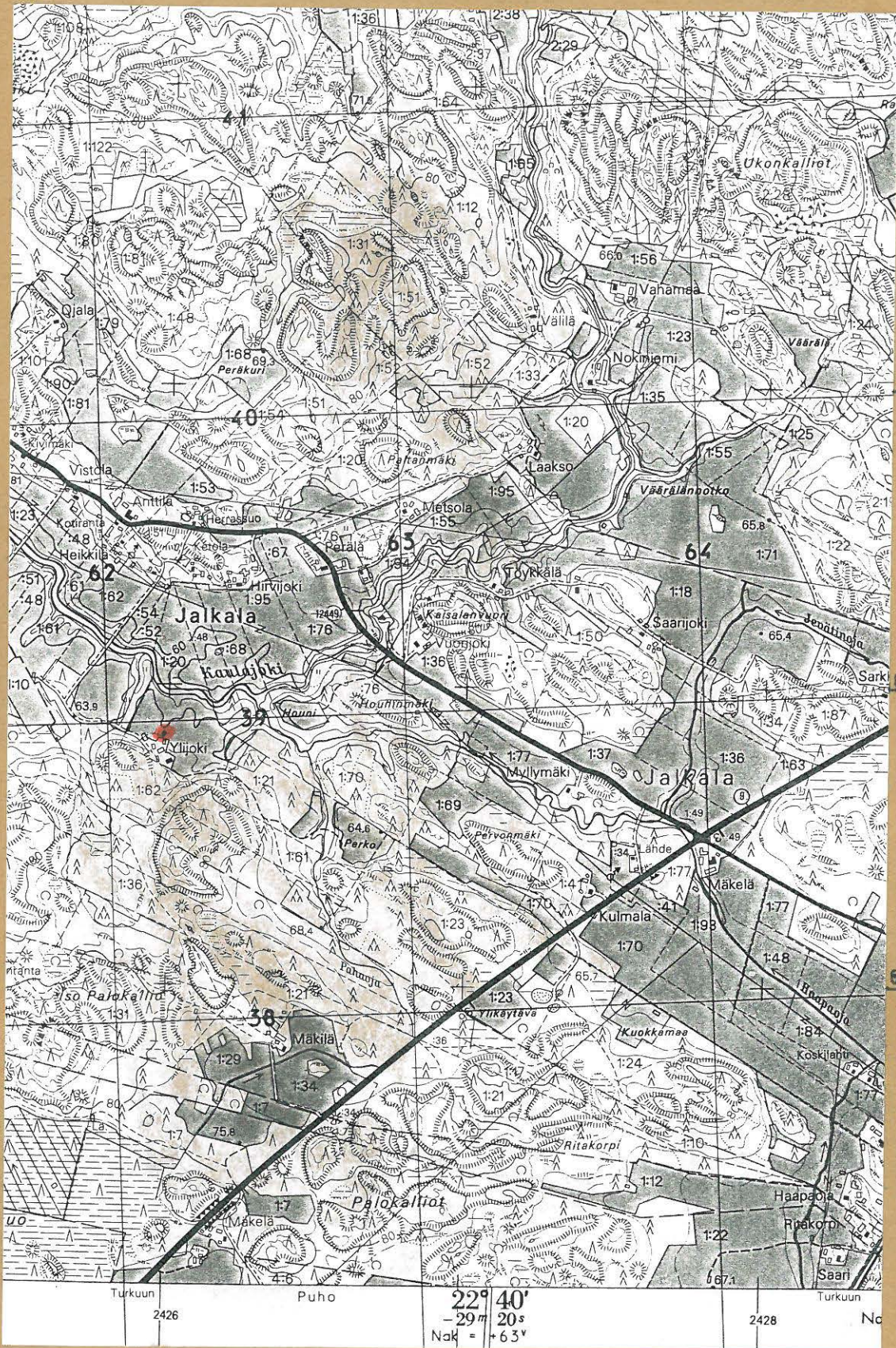
KALLIOLEIKKAUSALUE
PUTKEN SIIJOITUSPERIAATE

Alue Area M 700	Otsikko Title MAAKAASUPUTKI RUNKOPUTKI HIRVIHAARA - KULJU SIIJOITUSPIIRUSTUS <u>RAPOLAN ALUE</u> TARKISTETTU LINJAUS	NESTE OY Toimipaikka Department ENGINEERING Pirustusnumero Drawing Number MBJ 030 - 0150 A9
Laitte Equipment		
Tunnus Code WY		
Alkuperä suhde Original Scale 1:2000		Muutos Revision 1

PÖYTYÄ JALKALA YLIJOKI

6733

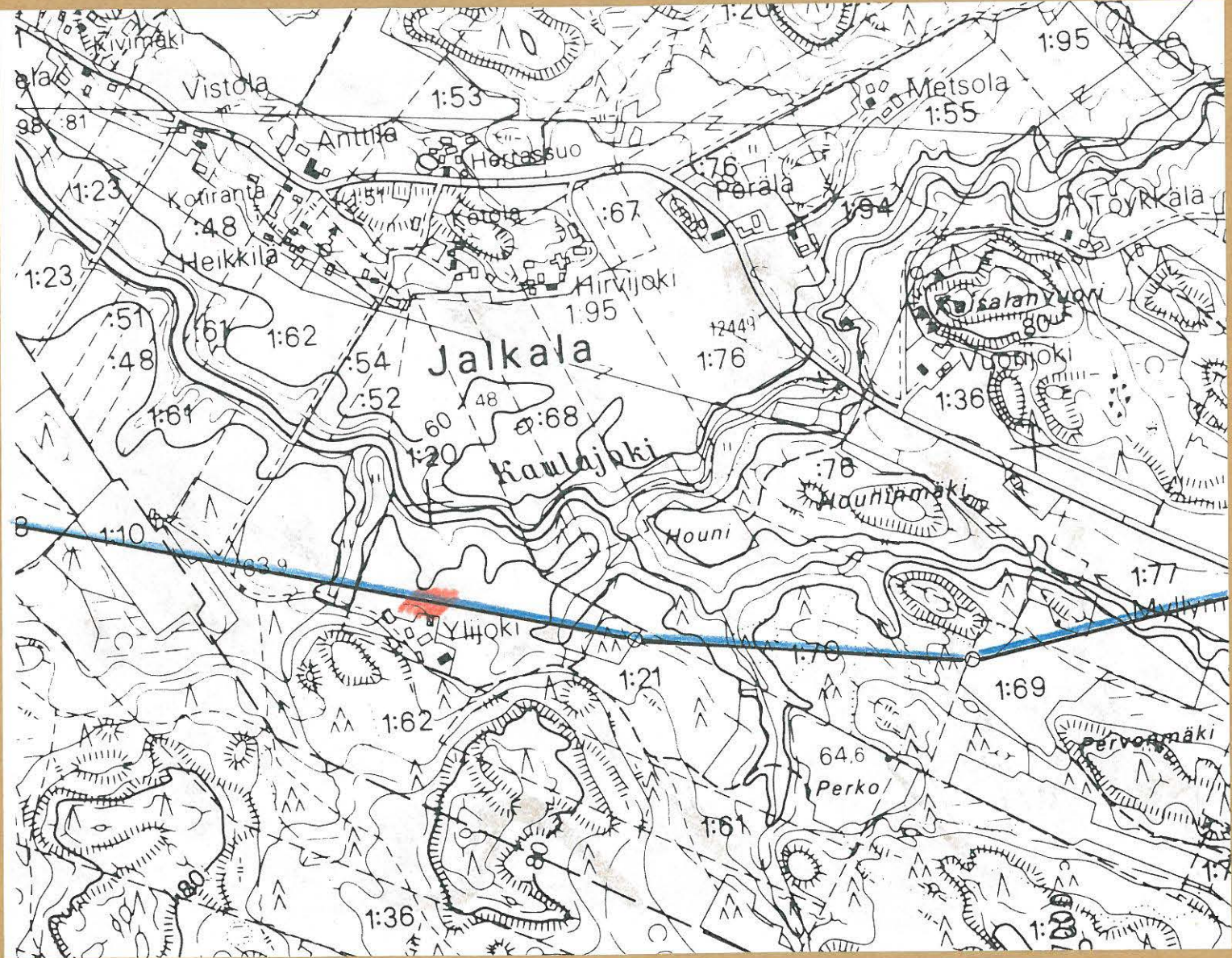
6732

6731

○ = KIVIKAUTINEN ASUINPAIKKA

PÖYTYÄ JALKALA YLIJOKI

 KIVIKAUTINEN ASUINPAIKKA

 MAAKAASUPUTKEN LINJAUS

OTE MAAKAASUPUTKEN UUDENKAUPUNGIN HAARAN
LINJAUSKARTASTA 1:10 000

VANTAA MYYRMÄKI

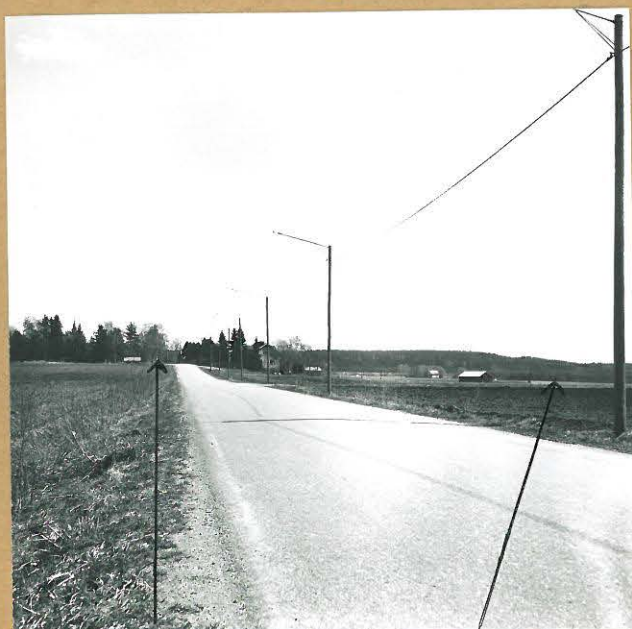
Kuva 1. Raapparuoren urheilukentän laidalla olevassa metsikössä vähäisiä "jänteitä" kivikaut. as. parkasta. Kaasuputken linjaus kulkee kuvan oikeassa laidassa tien reunassa. S-SE. Neg. 65816

KERAVA ALI-KERAVA

Kuva 2. Kvartsi-iskosten löytöpaikka. Mitään kymmentään meinaisjäännökseen viittaavaa ei alueella edutenkaan ole. Kaasuputken linjaus kulkee löytöalueen läpi. SE. Neg. 65809

JANAKKALA HARVIALA

Kuva 3. Heikäänkärjen (KM 14418) ja Häimen (KM 16634) löytöalue. Kaasuputken linjaus kulkee kuvan oikeassa laidassa pellolla. W. Neg. 65817

KALVOLA IITTALA

Kuva 4. Mahdollinen hautaröykkiö kuvan oikeassa laidassa olevassa katajikkossa. Kaasuputken linjaus kulkee aidan ja katajamaan välisellä alueella. N-NW. Neg. 65818

VANTAA HAKKILA

Kuva 5. Metsäntutkimuslaitoksen
peltoja. Kiviikautinen asuinpaikka
"vasemmalla näkyvässä rintessä".
Ns. Jokiniemen alue. SW. Neg. 65813

Kuva 6. Metsäntutkimuslaitoksen
peltoja. Kiviikautisia asuinpaikka-
"kyltäjä" rakennusta ympäröivillä
pelluilla. Ns. Jokiniemen alue. NE.
Neg. 65811

Kuva 7. Satomäen kiviikautisen
asuinpaikan aluetta. Kvartsi-
koksia rakennusten oikealta puolelta.
Kaasuputken linjaus kulkee kuvan
oikeassa laidassa, Kevaranjan
rannassa. S-SW. Neg. 65810

T. Heikkurinen-Montell 1985

Kuva 8. Maakaasuputken linjaus
kulkee Keravanjoen ja talon
välisellä alueella. Sandakerin
kiviikautinen asuinpaikka jää
talon oikealle puolelle. Taustalla
oikealla metsäntutkimuslaitos. NE.
Neg. 65815 Ns. Jokiniemen alue.

TAMPERE TAATALA

Kuva 9. Harkontie 2 kohdalla
 olevassa puist'kossa epämaai-
 sia "kuiväykkiöitä". Kaupputken
 linjaukseen kulkose jälkikäytävän
 ja puistikon välisellä" alueella. SW.
 Neg. 65830

YLÖJÄRVI NIEMENPÄÄ

Kuva 10. Mahdollinen kiviikautinen
asuinpaikka kovan keskellä
näkyvällä peltoalueella, jonka
läpi laasouputteen linjaus kulkee.
E-SE. Neg. 65824

Kuva 11. Rääpsälän talon puutar-
hassa kiviiesineen KM 22809 löy-
täminen. S-SE. Neg. 65821

Kuva 12. Tutkimusalueella
suoritaan koneellisesti laasu-
putken keskilinjan kohdalla.
SE. Neg. 65825

Kuva 13. Palanutta kiveystä ja
lötämaata. SW. Neg. 65826

VALKEAKOSKI SÄÄKSMÄKI RAPOLA

Kuva 14. Maakaasuputken kaivantoa
kaivetaan paaluvälillä 3400-3600
kolmostien länsipuolella. Taustalla
Rajolan hirttovuori. SW. Neg. 65827

Kuva 15. Maakaasuputken kaivantoa
kolmostien varressa paalun 4200
kohdalla. S. Neg. 65830

Kuva 16. Maakaasuputken kaivantoa
kolmostien varressa paalun 4400
kohdalla. S. Neg. 65833

Kuva 17. Venäläiset Nitsaavat
maakaasuputkea kolmostien var-
rella. N. Neg. 65836

VALKEAKOSKI SÄÄKSMÄKI RAPOLA

Kuva 18. Maakaasuputkikaivanto Barkholtin puutarhan luona, paalun 3700 kohdalla. Aidan vierestä kuvan oikeasta laidasta löytyi rautakautista keramiikkaa! SE.
Neg. 65837

Kuva 19. Maakaasuputkikaivannossa paalun 3700 kohdalla, Barkholtin puutarhassa näkyvissä tummaksi värjäytyneellä kulttuurimaalla. S.
Neg. 65831

Kuva 20. Maakaasuputken kaivannosta kuvassa vasemmalla näkyvän paalun 4550 oikealta puolelta löytyi kymmenkunta keramiikan palasta, palaneita kiviä, nolkeimaata. Taustalla kataljokossa Malmien kalmisto. W-SW.
Neg. 65834

Kuva 21. Kuvassa näkyvän paalun 4550 vasemmalta puolelta kaasuputkikaivannosta löytyi keramiikkaa ja tuhottuneen hieken jäännökset. Taustalla Kolmostie ja Vanajavesi. N.
Neg. 65835

VALKEAKOSKI SÄÄKSMÄKI VANHA-ANNILA

Kuva 22. Annilanniemi. Kiven- ja maansekainen, ajaltaan epämaäräinen röykkiö. ISE. Neg. 65844

Kuva 23. Annilanniemen alue. Laidunalueella lukuittia kiven- ja maansekaisia röykkiöitä. NW. Neg. 65843

Kuva 24. Annilanniemi. Kivetty kuo-panne, jota reunustaa kiven- ja maansekainen valli tai reunus. W. Neg. 65846

Kuva 25. Rapolan linnavuoren Vanajan puoleinen sivu. Kuva otettu Annilanniemestä. W-NW. Neg. 65850

PÖYTYÄ JALKALA YLIJOKI

Kuva 26. Peltoalueelta kiekkaus-
Icen asuinpaikkaan viittaavien
merkkejä. SE. Neg. 65849

Maakaasuputken lindenkaupungin
naaran linjaus sulkee pelto-
alueen läpi.

Kuva 27. Sama peltoalue kuin
Kuvassa 26. E-SE. Neg. 65848

TAMPERE VILLILÄ TAPPARAMÄKI

1.

Tapparamäen "kuningaskauta" kuvattuna
Tampereelta Nekiälle johtavalla vanhalla tiellä". E.
Kuva Air-IX/Mikkola.

2. Tapparamäen "kuningaskaudan" eteläreunaa. E-SE.
Kuva Air-IX/Mikkola.

TAMPERE VILLILÄ TAPPARAMÄKI

3. Tapparamäen "kuningashauta". S. kuva Air-ix/Mikkolcw.